Ушбу сонда:
2 «ИШОНЧ» ФОШ ЭТАДИ
3 ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНАДА
4 Дўст ачитиб гапиради АВАРИЯ ҲОЛАТИДАГИ МАКТАБ

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

2004 йил 12 октябр, сешанба № 163 (1796)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ШРЕДЕР ТЕРМИЗДА ТЎХТАБ ЎТДИ

Покистон ва Афғонистон сафаридан қайтаётган Германия федерал канцлери Герхард Шредер 11 октябрь куни Термизда тўхтаб ўтди. Шаҳар аэропортида олий мартабали меҳмонни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Шавкат Мирзиёев кутиб олди.

Суҳбат чоғида мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтиришга, терроризм ва наркобизнесга қарши курашишга оид масалалар юзасидан фикр алмашилди.

- Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг халқаро терроризм ўчоқларини йўқ қилишга, наркотик моддалар ва қурол-яроғ контрабандаси каби иллатларга қарши ҳамкорликда курашишга қаратилган қатъий сиёсатини қадрлаймиз, - деди Г.Шредер.

(ЎзА)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ***ФАРМОНИ***

Ўзбекистон Транспорт ва транспорт коммуникациялари уюшмасини ташкил этиш тўғрисида

Республика ҳудудида барча транспорт турларининг юк ва йўловчилар ташиш ишларини мақбул ҳолга келтириш, самарадорлигини ошириш ҳамда оқилона ташкил этиш, транспорт коммуникацияларини жадал ривожлантириш ва барқарор ишлашини таъминлаш, транспортда юк ва йўловчилар ташиш соҳасидаги халқаро ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда трансмиллий транспорт йўлакларини ривожлантириш борасидаги фаолиятини мувофиқлаштиришни кучайтириш мақсадида:

1. «Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акциядорлик компанияси, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси, Ўзбекистон автомобил ва дарё транспорти агентлиги, «Ўзавтойўл» ДАК, транспорт коммуникациялари қурилиши билан шуғулланувчи республика лойиҳа ва қурилиш ташкилотларининг Ўзбекистон Транспорт ва транспорт коммуникациялари уюшмасини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

2. Қуйидагилар Ўзбекистон Транспорт ва транспорт коммуникациялари уюшмаси фаолиятининг асосий вазифалари ҳамда йўналишлари этиб белгилансин:

барча транспорт турлари - темир йўл, ҳаво, автомобил ва дарё транспортининг транспорт тузилмалари фаолиятини мақбул ҳолга келтириш, республика ҳудуди ва унинг ташқарисида юклар ҳамда йўловчилар ташиш самарадорлиги ва мақбуллигини таъминлашга қаратилган ҳамкорлигини мувофиқлаштириш;

иқтисодиёт тармоқлари ҳамда аҳолининг юк ва йўловчилар ташиш соҳасида муттасил ортиб бораётган эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда республиканинг Ягона туташ транспорт тизимини истиқболда ривожлантириш комплекс дастурларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишни ташкил қилиш;

транспорт тармоғини ва логистика тизимини ривожлантириш, янги транспорт коммуникацияларини жадал суръатлар билан барпо этиш, уларнинг юк ва йўловчилар ташиш имкониятини ошириш ҳамда самарали фойдаланишни таъминлаш борасидаги ишларни мувофиқлаштириш;

транспорт коммуникациялари ҳамда иншоотлари қуриш ва уларни реконструкциялаш, транспорт воситаларини янгилаш ва модернизациялаш учун инвестициялар, шу жумладан хорижий инвестицияларни жалб этишга кўмаклашиш, шунингдек инвестиция лойиҳаларининг бажарилиши устидан мониторингни амалга ошириш;

трансмиллий транспорт йўлакларини ривожлантириш бўйича таклифларни халқаро ташкилотлар ва тузилмалар, хорижий мамлакатлар билан биргаликда ишлаб чиқиш ва амалга оширишда қатнашиш, халқаро юк ташувчиларга Ўзбекистон ҳудуди бўйлаб транзит юклар ташишни кўпайтиришлари учун шарт-шароитлар яратиш, транспортда юк ва йўловчилар ташиш соҳасида хорижий давлатлар билан мустаҳкам, ўзаро манфаатли ва самарали алоқалар ўрнатиш;

транспортда юк ва йўловчилар ташиш соҳасида ҳамкорлик қилиш масалалари бўйича халқаро ташкилотларда Ўзбекистон Республикасининг манфаатларини ифода этиш;

республика транспорт тизими фаолиятининг барқарорлиги ва хавфсизлигини кучайтириш борасида комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш.

3. Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда Ўзбекистон Транспорт ва транспорт коммуникациялари уюшмасининг фаолиятини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилсин.

4. Ушбу Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ш.Мирзиёев зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 11 октябр

Моҳир тикувчи Махфират Янгелдиева номи «Шовоттекс» Ўзбекистон-Германия қўшма корхонаси ишчи-хизматчилари орасида алоҳида ҳурмат билан тилга олинади. Боиси у замонавий технологияни моҳирлик билан бошқариб, юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришда ҳамкасбларига намуна бўлмоқда. Махфират яхши ишлаш билан бирга лаёқатли шогирдлар тайёрлаш, меҳнат унумдорлигини оширишга оид қимматли таклифларни илгари сурмоқда.

Суратда: ўз касбининг устаси М.Янгелдиева.

Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари

ОСТОНАДАН БОШЛАНАР ВАТАН

«Маҳалла» жамғармаси Қашқадарё вилоят бўлими раҳбари, вилоят Оқсоқоллар Кенгаши раиси Абдували Сафаровнинг бир даҳиқа ҳам бўш вақти йўқ. Уни доимо одамлар орасида учратасиз. Шунинг учун оқсоқолни воҳанинг барча ҳудудларида яхши билишади ва эъзозлашади.

Яқинда вилоят ҳокими, ҳоким ўринбосари, йирик корхона ва ташкилот бошлиқлари билан ҳамкорликда Қарши, Шаҳрисабз ва Косон шаҳарларидаги маҳаллаларда мулоқотлар ўтказилди. «Меҳр ва мурувват йили»да аҳолини ижтимоий муҳофазалашга қаратилган давлат дастурининг ижроси кенг таҳлил қилиниб, камчиликлар рўй-рост айтилди.

- Асосий вазифамиз халқимизнинг удум ва анъаналарини асраб-авайлаш ва бойитиш, кам таъминланган оилалар ва ногиронларга, фахрийлар, етим-есир ва ёлғиз қарияларга моддий ва маънавий кўмак бериш, бозор иқтисодиёти шароитида маҳаллаларни ижтимоий, иқтисодий ва маданий ривожлантириш, фуқаролар йиғинлари ишини мувофиқлаштиришдан иборат, - дейди жамғарма раиси биз билан суҳбатда. - «Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонунида ҳам маҳалла кенгашларининг ҳуқуқ ва бурчлари белгилаб берилган.

«Кучли давлатдан - кучли фуқаролик жамияти сари» тамойили амалга оширилаётган мамлакатимизда давлат ҳокимияти органлари бажарадиган вазифалар фуқаролар йиғини зиммасига юклатилган. Вилоятдаги 538 та ўз-ўзини бошқариш органларидан 392 таси маҳалла қўмиталаридир. Қуйи бўғиннинг фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари кўрилаяпти. Маҳаллаларни ривожлантириш дастури ишлаб чиқилган. Йиғин раислари ва уларнинг маслаҳатчилари лавозимларига элда ҳурматли, ортидан одамлар эргашадиган ташаббускор ва ташкилотчи кишилар қўйилган.

Ўзининг 2700 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўраётган қадимий ва ҳамиша навқирон Насафда 62 та фуқаролар йиғинлари мавжуд. Маҳаллаларда ёшларни Ватанга садоқат, миллий ғурур ва ифтихор, инсонпарварлик руҳида тарбиялашга эътибор оширилган.

«Бандлик» дастури асосида олиб борилаётган ишлар самара бераяпти. Шаҳарда аҳолини вақтинчалик иш билан таъминлаш маркази фаолият кўрсатаяпти. Ширкат ва деҳқон-фермер хўжаликлари билан меҳнат шартномалари тузилиб, 60 мингдан ортиқ фуқаро пахта йиғим-теримига жалб қилинди ва бунинг орқасида оилалар 4 миллиард сўмдан ортиқ даромад олдилар.

Маҳалла шарқона демократиянинг тарихий синовларидан ўтган ўзига хос мактаби, ижтимоий адолатга таянган давлатнинг кучли фуқаролик жамиятининг асоси.

Воҳада маҳалладошларининг чинакам ҳурмати ва ишончини қозонган оқсоқоллар ва уларнинг маслаҳатчилари анчагина. Қарши шаҳридаги «Рогузар» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Ғайбулла Отабоев ана шундай фидоий инсонлардан бири. Хонадонлар, кўча-куйиларнинг озода ва батартиблиги учун экологик танловнинг республика босқичида биринчи ўринни қўлга киритган маҳаллага 5,5 миллион сўм мукофот берилди.

Қарши шаҳридаги Хонтепа, Чақар, Косондаги Месит, Қарши туманидаги Қуйибешкент маҳалла оқсоқоллари Файзулла Маманов, Норгул Мустафоқулова, Мурод Бобоев, Робия Бобомуродова ва бошқа ўнлаб фаоллар ҳақида илиқ фикрларни билдириш мумкин. Шаҳрисабз туманидаги Тудамайдон қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Дилбар Эшонкулова «Дўстлик» ордени, Нишон туманидаги «Тинчлик» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Роҳат Пардаева «Шуҳрат» медали билан тақдирландилар.

Маҳаллаларнинг ярмидан кўпи ўз гузарига эга. Уларда чойхона, новвойхона, қассобхона, савдо дўконлари, тўй ва маъракаларни ўтказиш зали, болалар спорт майдончалари ва бошқа маданий-маиший иншоотлар қурилган.

Маҳалла паспорти жорий қилинганлиги ва ҳудудда яшовчи ҳар бир киши ҳақида тўлиқ маълумотлар жамланганлиги тинчлик ва осойишталикни таъминлашга хизмат қилаяпти. Милиция профилактика инспекторлари, посбон ва ёшлардан иборат гуруҳлар навбатчиликда туриб, маҳаллага келиб-кетувчи нотаниш кишилар шахсини ўрганиб, тегишли чора кўришаяпти.

Воҳанинг Яккабоғ, Чироқчи, Шаҳрисабз, Китоб туманларидаги ҳақиқий аҳвол билан танишилганда, жузъий камчиликлар ҳам мавжудлиги аниқланди. Туман ҳокимликлари билан ҳамкорликда Шаҳрисабздаги Тепарлик, Хўжамурод бахши номли маҳаллаларига 100 минг сўмдан ёрдам берилди. Иккита маҳалла гузари қурилди. «Номозгоҳ» маҳалласининг маъмурий биноси таъмирланди. Касби, Косон, Шаҳрисабз туманлари, Қарши шаҳри маҳалла фуқаролар йиғинлари раисларининг номларига банкда ҳисоб рақамлари очдирилиб, пул қўйилди.

Моддий-техника базани мустаҳкамлашга эътибор оширилган. Ичимлик суви ва табиий газ тўловларидан тушган маблағнинг 10 фоизи «Маҳалла» жамғармаси ҳисобига ўтказилиши, бу пулларни аҳолининг кам таъминланган қатламини рағбатлантиришга сарфлаш имконини бермоқда. Ғўзор туманидаги Охунбобоев номли ширкат хўжалиги ҳудудидан «Маҳалла» жамғармаси учун 30 гектар ер ажратилиб, пахта етиштирилди. Ҳосил топширишдан олинган 8 миллион сўм соф фойда ходимларни ижтимоий ҳимоялашга ишлатилади.

Ишсизликни камайтиришни назарда тутиб уйда ўтирган хотин-қизлардан икки минг нафари тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишга жалб қилинди. Қарши, Ғузор ва Чироқчи туманларида мингдан ортиқ хотин-қизга микрозаёмлар орқали имтиёзли кредитлар берилди.

Оилалар турмуш фаровонлигини кўтариш мақсадида 2004 - 2006 йилларда кам таъминланган аҳоли қатламларининг барқарор даромад манбаларини шакллантириш концепцияси ва манзилли дастури ишлаб чиқилди. Вилоят ҳокими қарорига мувофиқ тоғ, тоғолди ва лалмикор ҳудудларда 13 мингга яқин деҳқон хўжаликлари тузилди. Жорий йил охиригача уларнинг сони 2 минг 400 тага етказилиб, 1,9 минг гектар қўшимча ер ажратилади. Кейинги икки йил мобайнида деҳқон хўжаликлари, кичик корхоналар ва бошқа тадбиркорлик субъектлари ташкил қилиш орқали кам таъминланган оила аъзолари доимий иш жойи ва меҳнат даромади билан таъминланади.

Оилалар тиббий маданиятини шакллантириш ва аёллар, ўсмир қизлар репродуктив соғлиғини мустаҳкамлаш учун республика Саломатлик институтининг Қарши филиали ходимлари билан ҳамжиҳатликда маҳаллаларда суҳбат ва мулоқотлар ўтказилди.

Корхона ва ташкилот раҳбарлари аҳолининг муаммоларини ҳал этишда яқиндан ёрдам кўрсатишаяпти. Қарши шаҳридаги «Чақар» маҳалласида ҳомийлар кўмаги билан замонавий гузар, «Ёшлар маркази» қад кўтарди. Косондаги «Месим» маҳалласида тадбиркор Чори Ҳақбердиев ташаббуси билан болалар боғчаси қуриб битказилди. Қаршилик ишбилармон Ўткир Эркаев «Гулшан» маҳалласи ёшлари учун замонавий спорт мажмуаси қуриб берди.

Ижтимоий ҳимоя доимий эътиборда. Кам таъминланган, боқувчисини йўқотган, ўзгалар парваришига муҳтож оилаларга ҳомийлар томонидан моддий ёрдам кўрсатилди. Кексаларнинг уй-жойлари таъмирлаб берилди. Даромади кам оила ўғилларининг суннат тўйи ўтказилди.

«Рогузар» маҳалласида истиқомат қилувчи Ҳусановлар оиласига телевизор берилди. Китоб туманида яшовчи бемор Нафиса Эргашеванинг даволаниши учун маблағ ажратилди.

Ходимларни ўқитиш, малакасини оширишни кўзда тутиб бўлим қошида «Маҳалла зиёси» ўқув-услубий маркази иш бошлади. Фуқаролар йиғинлари раислари, уларнинг котиблари ва посбонлари, илмий-маърифий ҳамда диний масалалар бўйича маслаҳатчилардан 12 минг нафари машғулотларда қатнашади. Бундан ташқари «Маҳалла муруввати», масъулияти чекланган жамияти, «Маҳаллақурилиштаъмирхизмат» уюшмасида ишлаб топилган маблағ ҳисобидан кам таъминланганлар ижтимоий муҳофазаланади, ички йўллар ва уй-жойлар бепул таъмирлаб берилди.

«Маҳалла - оила - мактаб» концепцияси изчиллик билан амалга ошириляпти. Ҳуқуқбузарлик, гиёҳвандлик, вояга етмаганлар ўртасида жиноятчиликни камайтириш бўйича мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда тарбиявий ишлар кучайтирилмоқда. Таълим тизимида кўп йиллар ишлаган 150 нафар ўқитувчига банкда ҳисоб рақами очилиб, ҳомий ташкилотлар ҳисобидан ҳар бирига 100 минг сўмдан пул қўйилди. Қарши шаҳридаги 1-ихтисослашган мактаб ўқувчиси Ирина Турсункулова, Китоб туманидаги 2-ихтисослашган мактаб ўқувчиси Фотима Нуритдинова Халқаро Тинчлик корпусининг АКСЕЛС ташкилоти томонидан ўтказилган танловда ғолиб чиқиб, Америка Қўшма Штатларида билим олишаяпти. Оилавий спорт мусобақаларининг мунтазам ўтказиб борилиши спортнинг оммавийлашувига олиб келди.

Тинчлик ва осойишталик ҳамма нарсадан қимматли. Вилоятда фаолият кўрсатаётган 15 дан зиёд нодавлат, нотижорат ташкилотлари, «Авлод», «Умид» марказлари вакиллари иштирокида ўтказилган хавфсизлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган семинар-тренинглар одамларда катта таассурот қолдирди. Хорижий жамғармалар ёрдами билан Косоннинг Гувалак, Деҳқонободнинг Оқработ, Яккабоғнинг Чайдари каби қишлоқ ва маҳаллаларида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш, ичимлик суви, электр энергияси ва табиий газ билан таъминлаш анча яхшиланди.

Иззат ҲИКМАТОВ,
«Ишонч» мухбири

Сирдарёдаги ногирон болалар учун 71-махсус мактаб-интернатда мамлакатимизнинг турли ҳудудларидан 140 дан ортиқ тарбияланувчи таълим олмоқда.

- Бу ердаги болаларнинг ҳеч бири эътибордан четда қолмаяпти,- дейди мактаб-интернат директори Абдураҳмон Кенгашев. - Бу борада бизга турли корхона, ташкилот ва муассасалар ҳомийлик ёрдами кўрсатмоқда. Жорий йил бошидан буён кўрсатилган ёрдам қарийб 30 миллион сўмни ташкил этди.

ҲОМИЙЛАР ЁРДАМИ

Сирдарё вилояти божхона бошқармаси ходимлари ўқув йили бошида ҳамма болаларни зарур мактаб анжомлари ва китоблар билан таъминлади. Вилоят ички ишлар бошқармаси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши, йўл қурувчилар спорт зали ва майдончалари учун ускуналар, анжомлар ҳамда кийимларни сотиб олди. Болаларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда муаммо йўқ. Ҳомийлар саъй-ҳаракати билан 18 та синф хонаси, 140 ўринли ётоқхона, ошхона сифатли таъмирланди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ САЙЛОВ ҚОНУНЧИЛИГИ ВА ХАЛҚАРО САЙЛОВ АНДОЗАЛАРИ

Мамлакатимиз ҳозирги замон сайлов ҳуқуқи халқ ҳокимиятини яққол намоён қиладиган муҳим конституциявий институтдир. Ўзбекистон сайлов қонунчилиги эркин демократик сайловлар ўтказиш бўйича халқаро сайлов андозалари мажмуини ташкил этувчи халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган принциплари ва нормаларига тўла мос келади. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси Муқаддимасида таъкидланганидек, юртимизда "халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган қоидалари устунлиги" тан олинади.

Маълумки, XX асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб фуқаронинг сайлов ҳуқуқлари ва эркинликлари мавзуси нуфузли халқаро ташкилотлар жиддий шуғулланадиган масалага айланди. Ҳозирги пайтда дунёда инсоннинг сайлов ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, эркин демократик адолатли сайловларни ташкил этиш ва ўтказиш соҳасига доир 20 дан зиёд халқаро норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар мавжуд.

Сайлов ҳуқуқи соҳасига тааллуқли принциплар ва андозалар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бир қанча халқаро универсал ҳужжатларида, хусусан, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг (1948 йил) 21-моддасида, Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пактнинг (1966 йил) 25-моддасида, Ирқий камситишнинг барча шаклларини тугатиш тўғрисида халқаро конвенциянинг 5-моддасида, Ирқий камситишнинг барча шаклларини тугатиш тўғрисида БМТ декларациясининг (1963 йил) 6-моддасида мустаҳкамлаб қўйилган.

Давлат ҳокимияти вакиллик органига сайлов масалаларига ўзида 145 давлат парламентларини бирлаштирган ва, шу жумладан, Ўзбекистон Республикаси ҳам аъзо ҳисобланувчи Парламентлараро иттифоқ айниқса катта эътибор қаратади. 1994 йили Парламентлараро иттифоқ Кенгаши "Эркин ва адолатли сайлов принциплари тўғрисидаги декларация"ни қабул қилди. Ушбу Декларация барча мамлакатлар ҳукуматлари ва парламентларини мазкур ҳужжатда белгиланган сайлов ҳуқуқи соҳасига доир халқаро принциплар ва нормаларга амал қилишга даъват этади.

(Давоми 3-бетда)

Меҳнат муҳофазаси

ЛОҚАЙДЛИК — ҚАЛБ ФАЛАЖИ

Рўзимат Оллаберганов 1999 йили Урганч «Сантехгазмонтаж» масъулияти чекланган жамиятга газ пайвандловчи бўлиб ишга қабул қилинди. Иш орасида уни номигагина меҳнат хавфсизлиги бўйича йўриқдан ўтказиб қўйишди.

Шу йилнинг ўрталарида жамият ишчи-хизматчилари Урганч шаҳрида қурилаётган Академик лицей қурилишига жалб қилиндилар. Фожеа ана шу қурилишда содир бўлди. Генератор газ камерасининг ёрилиб кетиши туфайли Р.Оллаберганов қаттиқ жароҳат олиб, ҳаётдан кўз юмди.

Вилоят меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармасининг давлат техника инспектори Р.Жабборов бошлиқ гуруҳ томонидан фожеанинг келиб чиқишига асосан марҳумнинг ўзи, қисман чилангар монтажчи Р.Болтаев ва иш юритувчи Мақсуд Назаровлар айбдор деб топилди. Жабрланувчи Р.Оллабергановнинг турмуш ўртоғига олти йиллик ўртача иш ҳақи миқдорида нафақа тўланди. Меҳнатга лаёқатсиз болаларига ойлик нафақа белгиланди. Бироқ Онабиби умрбод ёстиқдошидан, фарзандлар ота меҳридан бенасиб қолди.

Хўш, фожеанинг олдини олиш мумкин эдими? Мумкин эди. Зеро, масалага теранроқ назар ташлайдиган бўлсак, бунга сабабчи бошқа бир омиллар ҳам борлиги маълум бўлади. «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонуннинг 14-моддасида «Ходимлар сони 50 нафардан ошган корхоналарда махсус тайёргарликка эга шахслар орасидан меҳнатни муҳофаза қилиш хизматлари тузилади, лавозимлар жорий қилинади» дейилган. Ажабки, 80 нафар ишчи-хизматчи ишлаётган ушбу жамоада меҳнат муҳофазаси билан шуғулланадиган муҳандис штати жорий қилинмаган. Бу ўта муҳим вазифа қонунга хилоф равишда бош муҳандис Одилбек Янгибоев зиммасига юклатилган.

Маълумки, корхоналарда ҳар бир иш шароити меҳнатни муҳофаза қилиш стандартлари, қоида ва меъёрлари талабларга мувофиқ бўлиши лозим. Буни тўла бажариш, жумладан, ишлаб чиқаришнинг хавфли ва зарарли омиллари устидан назорат ўрнатилишини ташкил қилиш ҳамда назорат натижалари тўғрисида меҳнат жамоаларини ўз вақтида хабардор қилиш маъмурият зиммасига юклатилган.

Бундан ташқари, маъмурият билан ходимларнинг бу борадаги ўзаро мажбуриятлари жамоа шартномаларида кўзда тутилиши, унга кўра ҳар бир корхонада меҳнатни муҳофаза қилиш ишларига етарли даражада маблағ ажратилиши шарт. Ушбу маблағлар ишчи-хизматчиларни меҳнат муҳофазаси бўйича ўқитиш, махсус кийим-бош, шахсий ҳимоя воситалари, ювиш ва дизенфекциялаш воситалари, сут ва унга тенглаштирилган озиқ-овқат кабилар билан таъминлашга сарфланиши лозим. Лекин бу талабларнинг деярли барчаси корхонада бажарилмаган.

Бу жамият раҳбари А.Утековни меҳнат муҳофазасини иккинчи даражали иш, деб билишини кўрсатмайдими? Шундай экан, нега нуфузли гуруҳ «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонун талабларини бажармаган жамият директори Аҳмад Утековни фожеада айбли деб топмади?

Р.Оллабергановнинг ўлими муносабати билан вилоят касаба уюшмалари Кенгашининг меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоялаш ишлари бўйича бош мутахассиси М.Ишматов томонидан бахтсиз ҳодиса сабаблари ўрганилганида, жамоада Вазирлар Маҳкамасининг «Иш ҳақининг ўз вақтида тўланишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори талаблари ҳам бузилаётгани, ишчиларга март ойидан буён маош берилмаётгани, иш ҳақидан қарздорлик 14,8 миллион сўмни ташкил этиши аниқланди. Бу ёғига хулосани ўзингиз чиқариб олаверинг. Зотан, қонун талабларига риоя қилинмаётган меҳнат жамоасида яна кўнгилсиз ҳодисалар рўй бермайди, деб ким кафолат бера олади.

Эркин ЭРМАТОВ,
«Ишонч» мухбири

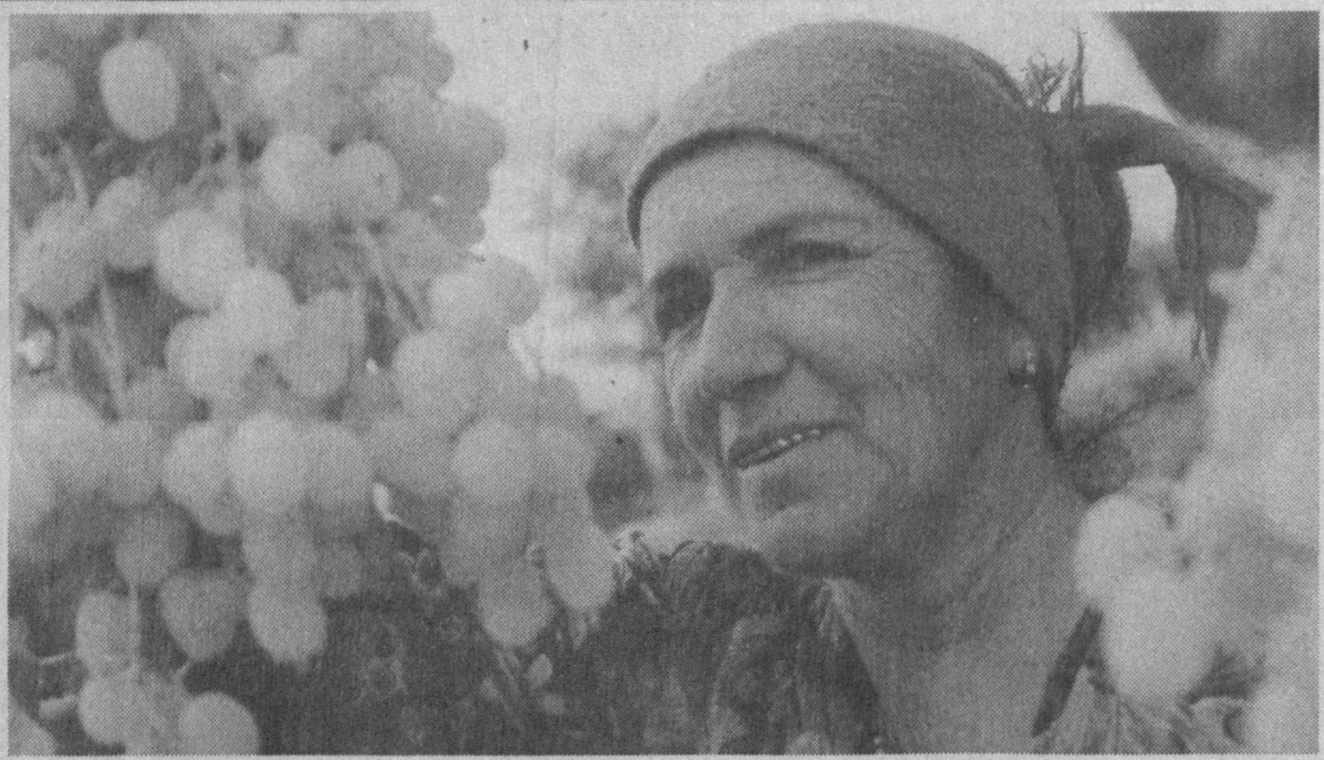

Самарқанд туманидаги «Гулистон» ширкат хўжалиги сертармоқ хўжаликлардан ҳисобланади. Далаларида ғалла, пахта, макка, соя, сабзавот ва помидор етиштирилса, чорва фермаларида зотли моллар парваришланяпти.

Таъкидлаш керакки, чорва фермаларида етиштирилаётган маҳсулотлар биринчи навбатда болалар боғчалари ва шифохоналарга жўнатилмоқда.

- Жорий йилда хўжалигимиздан 180 миллион сўм даромад кутилмоқда, шундан 37 миллион сўм соф фойдадир. - дейди «Гулистон» ширкат хўжалиги раҳбари Абдуҳаким Ҳакимов. - Шунинг ҳисобидан ҳудудимиздаги 10 километр йўл таъмирланиб, 14-ва 15-мактаблар тоза ичимлик суви билан таъминланади.

Суратларда: боғбон Нодира Олимова; пудратчи соҳибкор Ҳикоят Васиева.

Т.НОРҚУЛОВ (ЎзА) олган суратлар

Таҳририятга хат

САҲРОДАГИ МЎЪЖИЗА

Қўнғирот мамлакатимизнинг шимолий дарвозаси. Табиий бойликларга сероб бу туман Қорақалпоғистоннинг салкам 48 фоиз ҳудудини эгаллайди.

Бепоён Устюрт саҳроси қаърида улкан нефт ва газ денгизи мавжланиб турибди, кўп миқдордаги фойдали қазилмалар захираси жой олган. Оролбўйининг ушбу минтақаси бугунги кунга келиб катта қурилиш майдонига айланган. Марказий Осиёда ягона сода заводи, Қўнғирот-Бейнов автомагистрали қурилишининг иккинчи босқичи давом этмоқда. Хорижий мамлакатларга олиб борадиган темирйўллар, қурилиш ҳавзаларию, «Ийчиликгаз» қўшма корхонасида ҳаёт қайнайди. Далаларда пахтадан юксак хирмон бунёд этилаяпти.

Олиб борилаётган иқтисодий ислоҳотлар халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини юксалтириш, кенг кўламдаги хусусийлаштиришни амалга ошириш, халқ фаровонлигини яхшилашга қаратилган.

Устюрт кенгликларига кириб борар экансиз, олисда Элобод шаҳарчасининг баланд бинолари кўзга ташланади. Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 14 майдаги «Қўнғирот сода заводи қурилишини битказиш тўғрисида»ги қарори қабул қилингандан сўнг зарбдор иншоотда ишлар жадаллашиб кетди. Хитой Халқ республикасининг «Ситек» компанияси билан ҳамкорликда қиймати 32,3 миллион АҚШ долларидан иборат лойиҳа амалга оширилаяпти. Келгусида йилига 100 минг тонна калцийлаштирилган сода ишлаб чиқарувчи заводни бунёд этишда юзлаб техника ва малакали қурувчилар қатнашмоқдалар.

Қисқа муддатда автокорхона, таъмирлаш механика устахонаси, қозонхона, ўт ўчириш пости, темир-бетон ишлаб чиқариш цехи ва ички коммунал инженерлик тармоқлари қурилди. Жорий йилда 16 миллиард сўмлик қурилиш-монтаж ишларини амалга ошириш учун иш олиб бораётган бунёдкорлар лойиҳа қиймати 250 миллион АҚШ долларига тенг улкан корхонани тезроқ фойдаланишга топшириш пайида. Туз эритиш ва сақлаш бўлими, сув айланиш станцияси, очиқ ва ёпиқ омборлар, техник сув билан таъмирлаш маркази, об-ҳаётни тозалаш ва чучуклаштириш қурилмаси, суюқ амиак сақлаш, абсорблаштириш, дистрлаштириш, корбонлаштириш, филтрлаштириш иншоотлари битказилди.

Умумий майдони минг квадрат километр, захираси 105 миллиард тоннадан ортиқ «Борса-келмас» туз конида ётоқхона, қозонхона, техника парки, ёқилғи-мойлаш шохобчалари, чиқинди сувларни тозалаш иншооти ва ички инженерлик коммунал-маиший тармоқлари фойдаланишга топширилди.

Чўл бағридаги Элобод шаҳарчасида 20 га яқин кўп қаватли турар-жойлар, ҳар бири 96 ўринли 6 та ётоқхона, 250 ўринли ошхона, 50 ўринли кафе, 320 ўқувчига мўлжалланган мактаб, 90 ўринли болалар боғчаси, маданият саройи, даволаш-профилактика ва савдо марказлари, дўконлар, новвойхона, ҳаммом, автомат телефон станцияси ва бошқа бинолар қад кўтарди. 17 гектар майдонда мевазор боғ барпо этилди.

Завод қурилишида Жайилхон Раҳматов, Бердибек Ғофуров, Руслан Жакишев каби қўлигул қурувчиларнинг ҳиссаси катта. Нагашбой оға Кўпайсинов Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 13 йиллиги арафасида республика Президентининг Фармонига асосан «Шуҳрат» медали билан мукофотланди.

Қўнғирот шаҳрида газ конденсатини қайта ишловчи «Россия-Ўзбекистон» қўшма корхонаси ишга туширилди. Бу ерда конденсатни қайта ишлаш орқали «АЖ-76» русумли бензин, дизел ёқилғиси ва техник керосин ишлаб чиқарилаяпти. Ҳозирги пайтда бир кеча-кундузда 200 тоннадан ортиқ маҳсулот тайёрланаётган бўлса, келгусида бу кўрсаткич 500 тоннага етказилади. Яна бир қулай томони бир тонна дизел ёқилғиси маҳаллий деҳқон-фермер хўжаликларига анча арзон – 167 минг сўмга сотилаяпти.

Далаларда ҳар йилгидан кўп ҳосил етиштирилди. Акциядорлик жамиятимиз мавсумга барвақт тайёрланганлиги учун ҳам қабул қилинган пахта хомашёси пешма-пеш қайта ишланаяпти.

Бир неча бор халқаро сифат марказининг олтин нишонини олган корхонада меҳнат авжида. Цехлар тўла қувват билан ишлаяпти. Бозорбой Шодирбоев, Турабой Қўрбонбоев, Шайдагул Аметова, Тожиддин Дилмахамметов сингари ишчилар ҳар бир юмушни сидқидилдан адо этишаяпти.

Бир томони Қозоғистон давлати билан туташиб кетган бепоён далаларда пахта ва ғалладан мўл ҳосил етиштирилди. Давлатга дон ва пахта сотиш шартнома режаси ошириб бажарилди. Улкан хирмонга Ажиниёз номли «Хоразм», «Равшан» ширкат хўжаликлари муносиб ҳисса қўшдилар.

Ижтимоий инфратузилма ривожланмоқда. Жорий йилда 14 минг квадрат метр турар-жой, 24 та савдо дўкони, ҳар бири 50 ўринли 2 та умумий овқатланиш шохобчаси, 4 километр газ ва 1 километр ичимлик сув тармоқлари қуриб битказилди. «Ўзбекистон темир йўллари» акциядорлик компанияси томонидан 100 ўринли санаторий-профилакторий, Уст-юрт геология-қидирув бошқармаси ташаббуси билан 8 та оилага мўлжалланган уй-жой фойдаланишга топширилди. Қўнғирот-Бейнов автомагистралининг 15 километри битказилиб, қарийб 700 миллион сўмлик иш бажарилди.

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури амалга оширилаяпти. Тумандаги 56 та умумтаълим мактаби ва 25 та болалар боғчасида 2,5 мингга яқин педагог-тарбиячилар ёшларни ақлий баркамол, жисмоний соғлом қилиб вояга етказишга муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Оролбўйида юзага келган демографик шароитни ҳисобга олган ҳолда аҳолининг саломатлигини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилаяпти. Марказий касалхона, темирйўлчилар шифохонаси, туғруқ мажмуаси, тери ва сил касалликлари диспансери, 3 та шифохона, 26 та фельдшер-акушерлик пункти, 6 та овул врачлик маскани ва 1 та қишлоқ касалхонаси фуқаролар хизматида.

Меҳр ва мурувват йили муносабати билан кам таъминланган оилалар, ногиронлар ва фахрийларга ғамхўрлик кучайтирилган. 108 нафар ёлғиз қарияга 17 та ижтимоий таъминот ходими бириктилган. Ҳомийлар томонидан муҳтожларга 21 миллион сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди.

«Мустақиллик» фермер хўжалиги бошлиғи Қувватбой Отековнинг ҳикоя қилишича, бултур пахта ва ғалла етиштиришдан 15 миллион сўм даромад олинган бўлса, жорий йилда бу рақам 20 миллион сўмга етказилади. Кичик жамоа ҳиммат кўрсатиб, овулдаги 10-ўрта мактабни таъмирдан чиқариб берди.

Савдо дўконларида бўлсангиз янги буғдой унидан тайёрланган бўрсилдоқ нонларни учратасиз. Инсоннинг севимли таоми ҳисобланган бундай сифатли нонни «Қўнғирот ун заводи» тайёрлаб бермоқда.

И.ЭЛБЎСИНОВ, етакчи мутахассис

Касаба уюшма фаоллари

УМР МАЗМУНИ

Бахтиёр эрталаб дадаси ҳузурига кирди. Абдушариф ота нонушта қилаётганди. Ўғил салом бергач, падари бузкурвори кўрсатган столга бориб ўтирди.

– Тинчликми ўғлим,– сўради ота.

– Мени янги ишга тавсия қилишяпти. Кеча чақириб Автотранспорт йўл хўжалиги ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитасига раислик қилсангиз, деб қолишди.

Касаба уюшмалари халққа энг яқин ташкилот. Кимгадир ёрдаминг тегиб яшашдан ортиқ бахт йўқ. Мен ҳам ўн уч йил вилоятдаги энг йирик ташкилотлардан бирининг касаба уюшма ташкилотига раҳбарлик қилганман.

Абдушариф отадан нафақат ўғил ва қариндошлари, балки маҳалласидаги катта-кичик ҳам тез-тез маслаҳат сўраб туришади. Ҳаётнинг аччиқ-чучугини кўп ва хўп татиган. Узоқ йиллар элга бошчилик қилган Ота айни пайтда 83 ёшга кирган бўлсада, ҳали бақувват. Уни гоҳ томорқасида ишлаб юрганида, гоҳ маҳаллада кимнидир муаммоси билан юрган пайтда учратасиз.

У 1938 йили педагогика билим юртини тугатиб, иш фаолиятини ёш авлодга таълим-тарбия беришдан бошлаган.

Урушдан кейинги йиллари А.Иброҳимов вилоят ҳаётининг қайноқ жабҳасида меҳнат қилди. Урганч ва Хива шаҳарлари Қўшкўпир, Ҳазорасп туманларида юқори лавозимларда ишлади

Хоразм сув қурилиш ташкилотлари трести касаба уюшма қўмитасига раис қилиб сайлашди. Ниҳоятда қисқа давр мобайнида 8 та туманда 8 та хўжалик ташкил қилинди. Энг муҳими, улар саҳро ва чўллар ўрнида барпо қилинди. Айни пайтда бу хўжаликлар ширкатларга айланиб, янги қишлоқлар пайдо бўлган. Юз минглаб аҳоли иш, турар-жой билан таъминланди.

– Ёппасига давлат хўжаликлари ташкил қилинаётган пайт. Эски «ГАЗ-69» машина билан ишчилар ҳолидан хабар олишга кетардим. Раҳбарлардан ишчиларга шароитлар яратиб беришни талаб қилардим. Ҳафталаб уйга келмасдан қурувчилар ёнида қолиб кетардим, – дея эслайди отахон ўша даврларни.

Абдушариф ота мукаммал бахтга эга бўлди. Уни Қурвонжон опа билан кечган ҳаёти ниҳоятда ибратли. Улар етти нафар фарзандни тарбиялаб, вояга етказишди. Фарзандлар ҳаётда ўзларининг ўринларини топишди.

– Маҳаллада оилангиз ҳақида ҳавас билан гапиришади. Тотувлик, тетикликни, бундай эъзоз, эътиборни боиси нимада, – сўрадим отахондан.

– Бунинг боиси ҳаётда ўз ўрнини тўғри белгилаш, бурчини шараф билан уддалашда, барча билан тил топа билишда. Кечиримли бўлишда, дўстлар даврасини кенгайтиришда. Энг катта бахт саломатлик, маънавий баркамоллик, одамларга нафинг тегишини, фарзандлар хайрли ишларни давом эттираётганини ҳис қилиб яшашдадир, – жавоб берди Абдушариф ота Иброҳимов.

Э.ЭРКИНОВ

Жамоа шартномалари қандай бажарилмоқда?

ҚАДРДОН КОРХОНАДАН ЙЎҚЛАШИБДИ

Ижтимоий шерикчилик тамойилларини давр талаби даражасида амалга ошириш касаба уюшмаларининг бош вазифасидир. Буни ҳис қилган Наманган вилоят касаба уюшмалари Кенгаши ва бошланғич ташкилотлар жамоа шартномалари, ҳудудий келишувларни тузиш ҳамда унинг якунини чиқаришга масъулият билан ёндошмоқдалар. Буни Наманган электр тармоқлари очиқ акционерлик жамияти мисолида кўриб, ишонч ҳосил қилиш мумкин.

Нуриддин ака ўттиз беш йил нурчилик қилди. Белига электро-монтерлик тасмасини боғлаб шунча вақт ишлашнинг ўзи бўлмайди. Кузнинг изғирин шамолларида, қирчиллама қиш чилласию, серёмғир баҳор кунлари дейсизми, симёғочнинг энг тепасида кўриш мумкин эди. Шу боисдан Нуриддин акани Наманган шаҳри аҳолисининг кўпчилиги танийди ва ҳурмат қилади. Лекин вақт ўз таъсирини ўтказмасдан қўймас экан. Энди Нуриддин Ғаниев олдингидек симёғочга эпчиллик билан чиқиб кета олмайди ва худди ўттиз ёки қирқ ёш вақтларидагидек юқори кучланишли темир узаткичлардаги монтаж ишларида ёки нуқсонни бартараф этиш мусобақаларида иштирок этишга қодир эмас. Шунинг учун Н.Ғаниев ишлаётган ташкилот ва касаба уюшма нурчини қўллаб-қувватлаш чорасини кўрди. У жамият қошидаги шифохонада бир неча бор муолажа олди. Лекин кутилганчалик соғаймади. Шундан сўнг шифокорлар унга жамиятга қарашли Чуст туманининг Ғова қишлоғида жойлашган «Нурчи» дам олиш уйига бориб муолажа олишга маслаҳат беришди. Лекин йўлланма масаласи нима бўлади? Оиласи жўжабирдек жон, ўтган йилда Чортоқ сиҳатгоҳига борган.

– Бу томонидан хавотирланманг, - унга тасалли беришди касаба уюшмадагилар. - Ёрдам қиламиз. Ҳам дам оласиз, ҳам даволанасиз. Хуллас, Нуриддин ака «Нурчи»да ўзидаги ўзгаришни яққол сезди. Ҳаракат тизимидаги ва узлуксиз бош оғриқлари йўқолди.

Биз мазкур акциядорлик жамиятида маъмурият ва касаба уюшма ўртасида тузилган жамоа шартномасининг фақат биргина ходимга келтирган нафи бўйича сўз юритдик, холос. Бу сингари ўнлаб мисолларни келтирса бўлади. Бу ҳуқуқий ҳужжатда ходимларнинг иш билан бандлигини таъминлаш, меҳнатга ҳақ тўлаш, қўшимча меҳнат таътили бериш, сидқидилдан ишлаётган ходимларни моддий ва маънавий рағбатлантириш, ишга келиб-кетиш учун бепул транспорт хизмати кўрсатишни ташкил этиш сингари қулайликлар ўз аксни топган ва улар амалда бажариб келинмоқда. Касаба уюшма қўмитаси томонидан ушбу шартномада, айниқса, ходимлар меҳнатини муҳофаза қилиш, ишловчиларни ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш, талаб даражасида турмуш кечиришлари учун зарур шарт-шароитлар яратиб бериш каби масалалар ҳам алоҳида эътиборга олинган. Корхона қошидаги 100 ўринли шифохонада малакали мутахассислар фаолият кўрсатишади. Шифохона энг замонавий тиббиёт воситалари билан таъминланган. Ҳар йили бу ерда юзлаб нурчилар ва уларнинг оила аъзолари ўз дардларига шифо топиб кетишади.

«Нурчи» дам олиш ва даволаниш уйи ҳам ана шу мақсад йўлига хизмат қилади. Шу билан бир қаторда бу ерда ёз ойларида болалар оромгоҳи фаолият кўрсатади. Амалдаги йилда бу ерда 500 га яқин жамият тармоқларида ишловчиларнинг фарзандлари ёзги таътилини мароқли ўтказдилар. Шунингдек, корхона ишчи-хизматчилари учун Наманган шаҳрида алоҳида болалар боғчаси ишлаб турибди. Бундан ташқари, агар ходимни ёки унинг фарзанди энергетика соҳаси бўйича ўқиётган бўлса, шартнома бўйича тўловини корхона ҳисобидан қоплаш мажбурияти ҳам жамоа шартномасига киритилган.

О.ЖУМАНАЗАРОВ, «Ишонч» мухбири

ПОЙДЕВОР МУСТАҲКАМ БЎЛГАЧ

Булунғур туманида "АРТО-Булунғур" Ўзбекистон-Қозоғистон қўшма корхонаси фаолият кўрсата бошлади.

Қўшма корхона қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш ҳамда турли хилдаги мусалласлар ишлаб чиқариш билан шуғулланади. Корхонада ўттиздан зиёд ишчи меҳнат қилмоқда. Бу ерда келгусида ишлаб чиқариш ҳажмини кенгайтириш эвазига янги ишчи ўринларини яратиш режалаштирилмоқда.

"Туркистон-пресс"

Ислоҳот инсон учун

ҚИШЛОҚ УЧАСТКА ШИФОХОНАСИ

Юртимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар тиббиёт соҳасида ҳам ўзининг ижобий самарасини бераяпти. Шифохона ва соғломлаштириш масканлари фаолиятининг тобора яхшиланиб бораётганлиги фикримизнинг ёрқин далилидир.

Хусусан, Чироқчи туманидаги «Чиял» қишлоқ участка шифохонасида кўрсатилаётган тиббий хизматдан ҳудуддаги аҳоли мамнун бўлмоқда. Бу ерда ўсиб келаётган ёш авлодни соғломлаштириш, даволаш-профилактика ишларини яхшилаш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишга қаратилган аниқ дастур ишлаб чиқилган. Ҳозирда участкада 35 нафар тажрибали шифокорлар, 50 га яқин ўрта тиббиёт ходимлари эл саломатлиги йўлида самарали фаолият кўрсатишмоқда.

- Туман марказий шифохонаси мутахассислари кўмагида шифокорларимиз жойларда оила маданиятини ошириш, экстрагентал касалликлари бўлган туғиш ёшидаги аёлларни соғломлаштириш, туғилажак болани ҳомила давридан бошлаб назоратга олиш, аёлларни пухта тиббий кўрикдан ўтказиш соҳасида иш олиб боришмоқда, - дейди участка шифохонаси бош шифокори Намоз Бобонов.

Соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш жараёнида албатта замонавий, жаҳон андозаларига мос, беморларга юқори малакали хизмат кўрсатадиган шифохоналар бўлиши табиий ҳолдир. Шунинг учун ҳам бу ерда жорий йилнинг апрел ойида барча қулайликларга эга бўлган 15 ўринли даволаш бўлими ишга туширилди. Ҳудуди катталиги ва аҳоли сони кўплиги жиҳатдан туманда етакчи ўринда турадиган «Чиял»да бундай хайрли ишларнинг амалга оширилаётгани эътиборга моликдир.

Бундан руҳланган участка шифокорлари ҳам ўз бурчларини сидқидилдан адо этмоқдалар. Бунда шифокорлар Р. Бозоров, Н. Ҳасанова ва Г. Раззоқоваларнинг хизматлари катта бўлмоқда. Мақсад эса аниқ - соғлом турмуш тарзини шакллантириш, баркамол авлодни тарбиялаш, жисмонан бақувват, руҳан тетик, интеллектуал ривожланган шахсларни шакллантиришдир.

А.АЛЛАМУРОДОВ, «Ишонч» мухбири

Юртимизда ишлаб чиқарилаётган товарларни жаҳон андозалари даражасига кўтариш ва аҳолини сифатли маҳсулотлар билан таъминлаш борасида стандартлаштириш ва метрология хизмати муҳим аҳамият касб этади.

СИФАТ-БОШ МЕЗОН

Ишлаб чиқарилаётган ва истеъмолчига етказиб берилаётган ҳар қандай маҳсулот стандартлаш ва метрология маркази текширувидан ўтказилиши шарт. Маҳсулот ҳар жиҳатдан давлат стандартларига мос келсагина, у истеъмолчига таклиф этилади. Юртимизда кичик ва хусусий тадбиркорликнинг ривожланиши ишлаб чиқаришдаги ўзгаришлар стандартлаш ва метрологик хизмат кўрсатиш сифати ва кўламини оширишни тақозо этмоқда.

Бу борада Жиззах вилояти Синов ва сертификатлаш марказида кўпгина ишлар амалга оширилди. Хусусан, марказда янги лаборатория ишга туширилди. Лабораторияни мослаштириш ва таъмирлаш учун икки миллион сўм миқдорида маблағ сарф этилди. Шунингдек, ўн миллион сўмлик замонавий ускуна ва жиҳозлар сотиб олинди. Марказда 225 хилдаги қишлоқ хўжалик ҳамда озиқ-овқат маҳсулотларини синаш ва сертификатлаш имкони яратилди. Марказда жорий йилдан ҳамкорлар ёрдамида паст кучланишли электр ускуналарини синовдан ўтказиш йўлга қўйилди.

Бугунги кунда марказ мутахассислари озиқ-овқат, енгил саноат маҳсулотларида қўлланиладиган дастгоҳларни сертификатлаштириш бўйича аккредитацияни кенгайтиришни режалаштиришмоқда. Бундан ташқари, автомобиллардан чиқадиган чиқинди газларни ўлчаш бўйича газ анализаторларни олиб туриб, синов лабораторияларда фойдаланиш йўлга қўйилади.

Марказ имкониятларининг кенгайиши маҳсулот учун вилоятнинг ўзида сертификат олиш истагида бўлган тадбиркорларга қулайлик яратиш билан бирга аҳолига сифатли товарларни етказишда муҳим омил бўлади.

"Туркистон-пресс"

«Ишонч» фош этади

«ҚЎЛБОЛА БЕНЗИН»

Соатмурод машинасини ғизиллатиб ҳайдаб келаётган эди. Автомобил манзилнинг ярмига етар-етмас катта йўлда тақа-тақ тўхтаб қолди. Ҳайдовчи капотни кўтариб моторни роса титкилади. Барибир машина ўз ўрнидан қўзғалмади. Охири тортиб кетишга тўғри келди.

– Қўлбола бензинни ишлатган экансиз, – деди таъмирловчи уста двигателни синчиклаб кўздан кечирар экан.

Қашқадарё вилоятида давлат стандарти талабларига тўлиқ жавоб бермайдиган ёқилғи-мойлаш материаллари савдоси билан шуғулланиб, истеъмолчиларга катта зиён келтираётган бензинфурушлар анчагина.

Яқинда кажавали мотоциклларни ким ўзарга қувиб келаётган уч оғайни ботирлар солиқчилар эътиборини тортди. Анча югур-югурлардан сўнг улар чегара постида тўхтатилди.

– Йўл бўлсин?

– Туркманистон томонларни томоша қилиб келаётган эдик.

«Пойгачи»ларнинг нимадандир ташвишланаётганлиги солиқ хизмати ходимларида шубҳа уйғотди. Транспорт воситалари кўздан кечирилганда, Қизилча қишлоғида яшовчи Ш.Хонимов, У.Кўчаров ва Р.Хушвақтовларнинг ҳар бири махсус боғламалар ўрнатилган мотоциклларда қўшни давлатдан айланма йўллар орқали бензин олиб келаётганликлари маълум бўлди. Олибсотарлар жиноятига яраша жазоланди.

Туман марказидаги катта йўлдан ўтган киши хонадонлар олдида полиэтилен қопларда бензин сотилаётганлигининг устидан чиқади. Конденсат аралаштирилган бу ёқилғилар давлат стандартлари талабларига мос эмас. Уни ишлатган машиналар двигателларини таъмирлаш ва насосларини алмаштиришга тўғри келади. Туман давлат солиқ инспекцияси ходимлари билан ўтказилган рейд натижасида сохта тадбиркорлар аниқланди.

Мониторинг ва текширишлар жараёнида 17 кишидан 7 минг 80 литр бензин ва бир ҳолатда 800 литр дизел ёқилғиси ашёвий далил сифатида олиниб, ҳуқуқбузарларга нисбатан қонуний choралар кўрилди.

Деҳқонобод қўрғонида яшовчи Баҳром Ёқубов 2500, Фахриддин Бозоров 700, Хўжаипок қишлоғида истиқомат қилувчи Панжи Кўчкелдиев 850, Бибиқорасоч қишлоғилик Маматқобил Қорақулов 400, Яккабоғ туманидан Бойназар Бердиев 600 литр бензинни сотиш мақсадида қўшни Туркманистон республикасидан олиб келаётганда қўлга тушдилар.

«Қовун-қовунни кўриб ранг олади» деганларидек А.Тўлашев, Ш.Расулов, Э.Шерназаров, О.Хўжақулов, Т.Боккаев, Р.Шоматов, У.Кўчаров каби ўн бешдан ортиқ қўлбола бензин сотаётган қонунбузарлар ҳам қўлга олиниб, тегишли миқдорда жарима тўладилар.

И.ИСОМИДДИНОВ

ИСТЕЪМОЛЧИЛАР ҲУҚУҚИ ҲИМОЯДА

Самарқандда вилоят суд ижрочилари учун иқтисодий жиноятларнинг олдини олишга ҳамда истеъмолчилар ҳуқуқи ҳимоясига бағишланган семинар бўлиб ўтди.

Тадбирда асосий эътибор сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқариш ва улар билан савдо қилиш, алкогол, тамаки ва бошқа маҳсулотларни ноқонуний ишлаб чиқариш ҳамда контрабанда йўли билан олиб келинган маҳсулотлар бўйича қонунчилик ҳужжатлари мажмуасига қаратилди.

Семинарда ноқонуний ва сифатсиз маҳсулотларни амалдаги тартиб бўйича мусодара этиш, уларнинг давлат ихтиёрига ўтказилиши аниқ мисолларда кўриб чиқилди.

"Туркистон-пресс"

ҚИЗИЛТЕПАЛИКЛАР ЗАФАРИ

Қизилтепа тумани пахтакорлари вилоятда биринчи бўлиб давлатга пахта топшириш шартнома мажбуриятини ошириб бажарди. 26 минг 240 тоннадан ортиқ «оқ олтин» етказиб берилди. Ҳосилдорлик гектарига 28,1 центнерни ташкил этди. Йиғиштириб олинган ҳосилнинг ҳаммаси биринчи навга топширилди.

ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ

Вобкент тумани деҳқонлари давлатга 35400 тоннадан зиёд пахта топшириб, йиллик шартнома мажбуриятини уддалади. Туманда ўртача ҳосилдорлик гектар бошига 34 центнерни ташкил қилди.

Охунбобоев, Навоий, «Хайробод», «Зарбдор» ширкат хўжаликлари, «Рашид Омон», «Эсан Зокиров», «Фахри нур», «Асадбек» фермер хўжаликларида ҳосилдорлик туман кўрсаткичидан ҳам анча юқори бўлди.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ САЙЛОВ ҚОНУНЧИЛИГИ ВА ХАЛҚАРО САЙЛОВ АНДОЗАЛАРИ

(Боши 1-бетда)

Минтақавий халқаро ташкилотлар ҳам ўзларининг Инсон ҳуқуқлари ва асосий эркинликларини ҳимоялаш тўғрисидаги Европа конвенцияси (1950 йил), Инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги Америка конвенцияси (1969 йил), Инсон ва халқлар ҳуқуқларининг Африка хартияси (1986 йил) каби халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлари тимсолида халқаро сайлов андозаларига жиддий аҳамият қаратади. Хусусан, Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг (ЕХҲТ) демократик сайловлар соҳасидаги асосий андозалари Инсонийлик мезонлари бўйича Копенгаген ҳужжатида (1990) ўз аксини топган. ЕХҲТнинг сайлов принципларини қуйидаги еттита сўз – универсаллик, тенглик, эркинлик, адолатлилик, яширинлилик, очиқлик ва ҳисобдорлик - мисолида тўла ифодалаш мумкин. Бу - ҳар бир овоз эътиборга олиниши ва фуқаро давлат ҳокимияти вакиллик органларини шакллантиришга кўмаклашиши мумкин эканлигининг ўзига хос далолатидир.

Ҳозирги замон халқаро ҳуқуқида сайлов ҳуқуқи соҳасига тааллуқли қуйидаги принциплар эътироф этилади:

умумий сайлов ҳуқуқи;

тенг сайлов ҳуқуқи;

тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи;

яширин овоз бериш йўли билан сайлаш;

мунтазам ва мажбурий сайловлар;

очиқ ва ошкора сайловлар;

эркин сайловлар;

ҳақиқий сайловлар;

адолатли сайловлар;

сайловларнинг мустақил сайлов комиссиялари томонидан ўтказилиши;

сайловларнинг ва номзодлар, сиёсий партиялар сайлов кампаниясининг давлат томонидан молиявий таъминланиши;

сайловлар ва ташвиқот фаолиятининг давлат томонидан ахборот жиҳатдан қўллаб-қувватланиши;

сайловларда миллий ва халқаро кузатувчиларнинг иштироки;

фуқароларнинг ўз сайлов ҳуқуқлари ва эркинликлари бузилганлиги устидан шикоят қилиши ва бунинг учун тегишли жавобгарлик кўзда тутилганлиги;

камситиш деб ҳисобланмайдиган чора-тадбирлар.

Ана шу принцип ва ҳуқуқларнинг барчаси жамланган ҳолда **халқаро сайлов андозаларини** ташкил этади.

Ўзбекистоннинг ҳозирги сайлов қонунчилигида асосий халқаро сайлов андозаларининг барчаси имплементация қилинган.

Биринчидан, Конституциямизда ва миллий сайлов қонунчилигимизда, хусусан, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"ги қонунда (янги таҳрири) **сайлов халқ ўз ҳокимияти ва хоҳиш-иродасини тўғридан-тўғри рўёбга чиқаришининг олий ифодаси, давлат ҳокимияти органларини демократик тарзда ташкил этишнинг негизи** экани қайд этилади.

Иккинчидан, фуқаронинг давлат ҳокимияти вакиллик органларига сайлаш **(фаол сайлов ҳуқуқи)** ва сайланиш **(пассив сайлов ҳуқуқи)** ҳуқуқлари Ўзбекистон Конституциясида мустаҳкамланган, уни амалга ошириш тартиб-қоидалари сайлов қонунчилигида аниқ белгилаб қўйилган. Бунда сайлаш ва сайланиш ҳуқуқлари, сайловлар тартиби, шу билан бирга, сайлов ҳуқуқлари ва эркинликларининг чекланиши билан боғлиқ масалаларнинг қонунчилик асосида тартибга солиниши инсоннинг умум эътироф этилган ҳуқуқ ва эркинликларини, уларнинг қонуний кафолатларини чегаралаб қўймайди. Шунингдек, бу борадаги миллий қонунларни амалга оширишда ҳеч қандай камситишлар кўзда тутилмаслиги эътиборга олинган.

Учинчидан, Ўзбекистон сайлов қонунчилигида **умумий сайлов ҳуқуқи принципи** мустаҳкамланган. Ҳар бир фуқаро сайлов кунига қадар ёки сайлов кунида Конституцияда ва сайлов тўғрисидаги қонунларда белгиланган муайян ёшга тўлиши билан давлат ҳокимияти вакиллик органларига сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эга ҳисобланади ("Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"ги қонуннинг 2-моддаси). Умумий сайлов ҳуқуқи фуқароларнинг ижтимоий келиб чиқиши, ижтимоий ва мулкий мавқеи, ирқий ва миллий мансублиги, жинси, маълумоти, тили, динга муносабати, машғулотининг тури ва хусусияти каби ҳолатлардан қатъи назар, ҳеч қандай камситишларсиз рўёбга чиқарилади. Суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган фуқаролар, шунингдек, суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этиш жойларида сақланаётган шахслар сайланиши мумкин эмас ва сайловда қатнашмайдилар.

Тўртинчидан, тенг сайлов ҳуқуқи принципи "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"-ги қонуннинг 3-моддасида мустаҳкамланган. Ҳар бир фуқаро – сайловчи бир овозга эга ва бошқа фуқаролар билан тенгма-тенг тарзда ўзининг ана шу овозга эгалик ҳуқуқини амалга ошира олади. Бир мандатли сайлов округлари бўйича овоз беришда ушбу округлар тенглик асосида ташкил этилиши таъминланади. Бир мандатли сайлов округларининг сайловчилар сонига қараб тузилиши тенгликка амал қилишнинг ўзига хос мезонидир. "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"-ги қонуннинг 7-моддасида қайд этилганидек, "Қонунчилик палатасига сайлов ўтказиш учун бир юз йигирмата ҳудудий сайлов округи тузилади. Ҳар бир сайлов округидан битта депутат сайланади". Шу модданинг давомида белгиланишича, "Сайлов округлари, қоида тариқасида, Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида сайловчилар сони тенг ҳолда тузилади". Ҳар бир сайловчи ўзининг эркин овоз беришда иштирок этиш ҳуқуқидан фойдаланиш мақсадида сайлов участкасига, шунингдек, овоз бериш хонасига тенг асосларда ва ҳеч қандай тўсиқларсиз кириш ҳуқуқига эгадир. Ҳар бир фуқаро сайловда ўз номзодини кўрсатиш имкониятидан фойдаланишда ҳам тенг ҳуқуқларга эга.

Бешинчидан, Ўзбекистон сайлов қонунчилигида **тўғридан-тўғри сайлов ҳуқуқи принципи** ҳам ўз аксини топган. Фуқаролар сайловда номзод учун бевосита, яъни тўғридан-тўғри овоз берадилар. "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"ги қонуннинг 4-моддасида белгиланганидек, "Қонунчилик палатаси депутатлари фуқаролар томонидан бевосита сайланадилар".

Олтинчидан, Ўзбекистон сайлов қонунчилигида **яширин овоз бериш принципи** мустаҳкамлаб қўйилган. Ушбу принцип сайловчиларнинг хоҳиш-иродасининг қандай тарзда бўлмасин назорат қилинишини истисно этиш, эркин сайлов учун тенг шарт-шароит таъминлаш каби мақсадларни кўзда тутади. Сайловлар яширин овоз бериш процедурасидан фойдаланган ҳолда ўтказилади.

Еттинчидан, сайловларнинг мунтазамлиги ва мажбурийлиги принципи ҳам Ўзбекистон сайлов қонунчилигида мавжуд. Давлат ҳокимияти вакиллик органларига сайловлар мажбурий бўлиб, Конституцияда, конституциявий ва сайлов тўғрисидаги қонунларда белгиланган муддат - ҳар беш йилда мунтазам равишда ўтказиб борилади.

А.САИДОВ,
профессор

(Давоми бор)

Йўлларда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш катта аҳамиятга молик вазифалардан бири ҳисобланади. Бухоро вилоят Йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси ходимлари бу борада бирмунча тадбирларни амалга оширишмоқда. Пиёдалар ва ҳайдовчилар ўртасида олиб борилаётган тушунтириш-тарғибот ишлари самарали бўлаяпти.

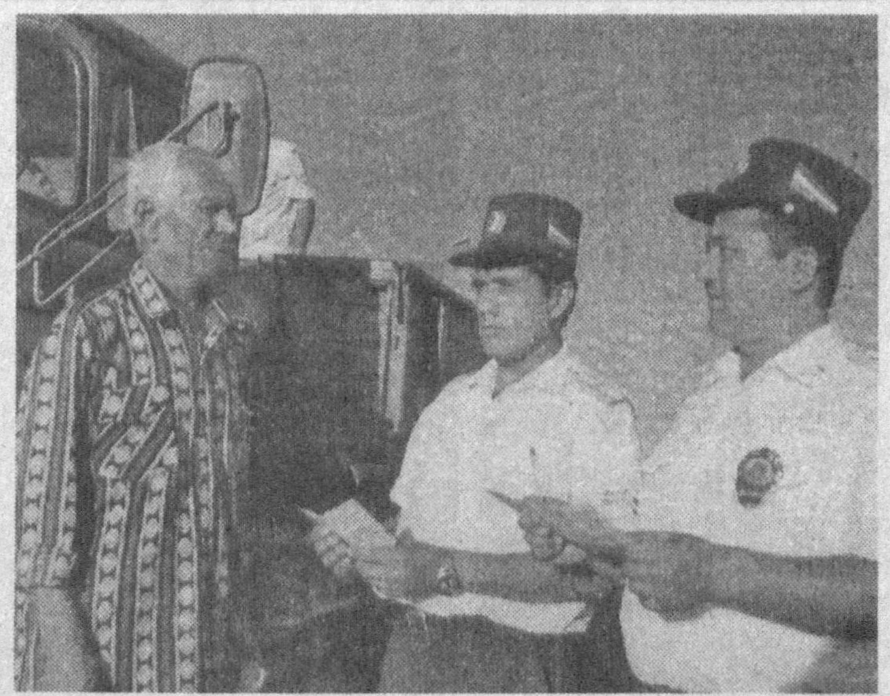

Суратда: (чапдан) вилоят ЙҲХБ 4-сафарбарлик гуруҳи бошлиғи, милиция майори Адҳам Мадраҳимов ва йўл патрул хизмати командири, милиция капитани Муродилла Бозоров хизмат пайтида.

Саволларингизга ЎзКУФКнинг меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий ҳимоя қилиш бўлими мудири Маҳмуджон Исаев жавоб беради

САВОЛ: Маъмурий бошқарув тизимида ишловчи ходимларнинг меҳнатларини ҳаққоний баҳолаш ва рағбатлантириш мақсадида корхонанинг алоҳида ўз меъёрий ҳужжатларини ишлаб чиқиш мумкинми?

А.ЖЎРАЕВ,
Наманган шаҳри

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 153-моддасига биноан меҳнат ҳақининг миқдори иш берувчи билан ходим ўртасидаги келишувга биноан белгиланади. Меҳнат ҳақи қонун ҳужжатлари билан белгиланган энг кам ойлик иш ҳақи миқдордан оз бўлиши мумкин эмас ва унинг энг кўп миқдори бирон бир тарзда чекланмайди. Меҳнат ҳақи шакли ва тизимлари, муқофотлар, қўшимча тўловлар, устамалар, рағбатлантириш тарзидаги тўловлар жамоа шартномаларида, шунингдек, иш берувчи томонидан касаба уюшма қўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишиб қабул қилинадиган бошқа локал ҳужжатларда белгиланади. Бюджет ҳисобидан молиявий жиҳатдан таъминланадиган муассасалар ва ташкилотларнинг, шунингдек, давлат корхоналарининг ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш шартларининг энг кам даражаси қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Кўриниб турибдики, нодавлат мулк шаклига мансуб корхона ва ташкилотларга меҳнатга ҳақ тўлаш шакли ва тизимини танлашда мустақиллик берилган.

Биздаги маълумотларга кўра, одатда меҳнатга ҳақ тўлашнинг асосан вақтбай ҳамда ишбай шакллари ва қуйидаги жадвалда келтирилган тизимлари қўлланилади.

Меҳнатга ҳақ тўлаш шакллари	Меҳнатга ҳақ тўлаш тизимлари	
	тариф тизим	нотариф тизим
Вақтбай	оддий вақтбай, вақтбай-мукофотли	ўзгарувчан окладлар тизими
Ишбай	бевосита ишбай, ишбай-мукофотли, ишбай прогрессив, билвосита ишбай, аккорд	комиссион тизим

Меҳнатга ҳақ тўлашнинг жамоа шартномаси билан қабул қилинган шакли ва тизимларини жорий этиш ва амалда қўллашда қуйидагиларни инобатга олиш лозим:

1. Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги 88-сонли қарори билан хўжалик ҳисобидаги корхоналар ва ташкилотларга меҳнатга ҳақ тўлаш тариф сеткаларининг рағбатлантирувчи ролини оширишни, меҳнатга ҳақ тўлаш жамғармасининг тариф қисми ва тарифга қўшимча қисмлари ўртасидаги мақбул нисбатни таъминлашни ҳисобга олган ҳолда меҳнатга ҳақ тўлашнинг тариф сеткаларини қайта кўриб чиқиш юклатилган. Шунга биноан Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг 2002 йил 2 апрелдаги 12/1100 сонли хати билан иш ҳақи жамғармасининг тариф қисми корхона бўйича 67 фоиздан (шу жумладан, ишчилар ва кичик хизмат кўрсатувчи ходимлар учун 70 фоиздан, раҳбарлар, мутахассислар ва бошқа хизматчилар учун 57 фоиздан) кам бўлмаслигини тавсия этган.

2. Меҳнат Кодексининг 155-моддасига биноан ходимнинг ойлик меҳнат ҳақи - қонун ҳужжатлари билан белгилаб қўйилган энг кам меҳнат ҳақи миқдоридан оз бўлмаслиги лозим. Айтиш жоизки, энг кам меҳнат ҳақи ва энг кам иш ҳақи ўртасида фарқ бор. Шу боис, агар тариф тизими қўлланилаётган бўлса, муайян ходимнинг энг кам меҳнат ҳақи миқдорини аниқлаш учун - республикада ўрнатилган энг кам иш ҳақини шу ходимнинг тариф коэффициентига кўпайтириш лозим.

3. Меҳнат Кодексининг 156-моддасига биноан меҳнатга ҳақ тўлаш шартлари қайси тартибда ўрнатилган бўлса, шу тартибда (яъни 153-моддада кўрсатилган тартибда) ўзгартирилади. Меҳнатга ҳақ тўлашнинг якка шартларини ходим учун ноқулай томонга ўзгартиришга истисно тариқасида технологияда, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишда ўзгаришлар юз берган тақдирда (агар меҳнатга ҳақ тўлашнинг аввалги шартларини сақлаб қолиш мумкин бўлмаса) ҳамда қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда йўл қўйилиши мумкин. Бўлажак ўзгартириш ҳақида ходим камида икки ой олдин огоҳлантирилиши лозим.

4. Ходимлар манфаатини ҳимоя қилувчи ташкилот - касаба уюшмаларининг - меҳнатга ҳақ тўлаш соҳасидаги асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

- иш ҳақининг меҳнатга ундовчи ролини кучайтиришга, унумдор ва сифатли меҳнатни рағбатлантирувчи омилларни яратишга, меҳнатга ҳақ тўлашнинг ижтимоий-адолатли тизимини жорий этишга кўмаклашиш;
- меҳнатга ҳақ тўлаш соҳасида асоссиз табақаланиш ва камситишларни бартараф этиш, меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг тариф қисми ва тарифга қўшимча қисмлари ўртасидаги мақбул нисбатни ўрнатиш йўли билан иш ҳақининг кафолатланган (яъни тариф) қисмини ошириш, бир хил қийматдаги меҳнат учун ходимларни тенг рағбатлантириш тамойилига риоя этиш мақсадларига эришиш учун меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича тармоқ ва локал ҳужжатларни касаба уюшмалари билан келишиб олиш таомилидан самарали фойдаланиш;
- меҳнатнинг янги меъёрларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш ишларида иштирок этиш, иш ўринларини шаҳодатлаш жараёнида меҳнат меъёрлари қайта кўриб чиқилишини талаб қилиш;
- меҳнатга ҳақ тўлашнинг нотариф тизими қўлланилишини имкон қадар чеклаш;
- жамоа музокаралари жараёнида меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам соатбай миқдорларини, ишларнинг технологик турлари бўйича ишчилар учун кўпайтирувчи тармоқ коэффициентларини ўрнатиш, иш ҳақини ноқонуний равишда натура шаклида тўланиши тақиқланишига риоя этиш;
- иш ҳақи ўз вақтида тўланиши устидан қатъий назорат ўрнатиш, иш ҳақидан муддати ўтган қарздорликни бартараф этиш учун барча қонуний чора-тадбирлар кўриш.

САВОЛ: Ходим фарзанди икки ёшга тўлмай ишга қайтган тақдирда ойлик маош ва икки ёшгача тўланадиган нафақасини тўлиқ олиши мумкинми?;

тегишли хўжалик идораси икки ёшгача бўлган нафақаларни тўлаш имкониятига эга бўлмаса уни тўхтатиб қўйиши мумкинми? Байналмилал шахслар ногирон бўлмаган тақдирларда уларга коммунал тўловлари бўйича компенсация бериладими?

Г.ОТАХОНОВА,
Ўзбекистон тумани;
Й.СУЛАЙМОНҚУЛОВ,
Ангор тумани.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш ҳамда Молия вазирликлари томонидан 2002 йил 18 февралда тасдиқланган ва Адлия вазирлигида 2002 йил 14 мартда 1113-рақам билан рўйхатга олинган Низомга биноан фарзанди икки ёшга тўлгунга қадар болани парваришлаш таътилидаги аёлларга тўланадиган нафақа, фарзандларнинг сонидан ҳамда нафақа олувчи шахснинг меҳнат стажидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақининг 200 фоизи миқдорида ҳар ойда тўлаб борилади. (Маълумот учун: Ўзбекистон Республикаси ҳудудида 2004 йилнинг 1 августидан бошлаб энг кам иш ҳақи 6530 сўм миқдорида белгилаб қўйилган).

Меҳнат муносабатларида турган оналарга нафақа тайинлаш учун корхона, муассаса, ташкилот маъмуриятининг қарори асос бўлиб хизмат қилади. Агар икки ёшга тўлмаган боланинг онаси болани парваришлаш таътили даврида тўлиқсиз иш куни шароитида ёки иш берувчи билан келишилган ҳолда уйда ишлаётган бўлса, у бир вақтнинг ўзида ҳам болани парваришлаш нафақасини, ҳам иш ҳақини олиш ҳуқуқига эга.

Корхона (ташкилот)нинг болани парваришлаш нафақаларини тўлаш учун сарф қилган маблағлари давр харажатлари деб ҳисобланади ва фойда солиғини ҳисоблаб чиқаришда юридик шахснинг солиққа тортиладиган базаси ана шу миқдорга камайтирилади. Мазкур нафақага ижтимоий суғурта бадаллари ҳисоблаб чиқилмайди.

Болани парваришлаш нафақасини тўлаш фақат қуйидаги ҳолларда тўхталиши мумкин:

а) бола икки ёшга тўлганда;

б) бола ихтисослашган муассасага жойлаштирилиб тўлиқ давлат таъминотига ўтказилганда;

в) бола вафот этганда;

г) бола оиласи билан бирга Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарига доимий яшаш учун кўчиб кетганда.

Адлия вазирлигида 2003 йил 15 апрелда 1232-рақам билан рўйхатга олинган уй-жой коммунал хизматлар учун пуллик компенсация тўлаш механизми тўғрисидаги Низомнинг 1-банди, к) - ,кичик бандига биноан 1941-45 йиллардаги Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари, ногиронлари ва уларга тенглаштирилган шахслар энг кам иш ҳақининг 45 фоизи миқдорида уй-жой коммунал хизматлар учун пуллик компенсация оладилар.

Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 11 майдаги 249-сон қарорига 3-иловада келтирилган рўйхатнинг к)-кичик бандига биноан ҳарбий ҳаракатлар кетаётган мамлакатларда ўз байналмилал бурчларини адо этган, тинчлик ўрнатувчи кучлар таркибида иштирок этган ҳарбий хизматчилар, ички ишлар ва миллий хавфсизлик хизмати органларининг бошлиқлари ва оддий ходимлар таркибидан бўлган шахслар уруш қатнашчиларига тенглаштирилган шахслар деб ҳисобланади.

САВОЛ: 1. Ўриндошлик бўйича ишлаётган педагогларга меҳнат таътили учун ҳақ қайси иш жойидан тўланади?

2. Ходим ҳомиладорлик бўйича касаллик варақаси тугагандан сўнг ишга чиққан тақдирда, фойдаланилмай қолган меҳнат таътилига ҳақ унга қай тарзда бериладими?

3. Фарзанди икки ёшга тўлган ходим, ишга чиқса ва шу давр ичида фойдаланилмаган меҳнат таътилига чиққан тақдирда таътил давридаги оналик нафақаси тўланиши тартиби қандай?

М.ХАТАМОВ,
Жиззах шаҳри

ЖАВОБ: 1. Ўриндошлик бўйича ишлаётган ходимларга ўриндошлик асосида ишлаган вақтига мутаносиб равишда таътил берилади ва бу таътил учун ҳақ ўриндошлик иш жойидан тўланади.

2. Меҳнат Кодексининг 145-моддасига биноан ходим ҳомиладорлик ва туғиш таътили муддати бошланганда йиллик таътилни узайтириш ёки бошқа муддатга кўчириш ҳуқуқига эга. Меҳнат кодексининг 231-моддасига биноан ҳомиладор аёлларга ва бола туққан аёлларга йиллик таътиллар, уларнинг хоҳишига кўра, тегишлича ҳомиладорлик ва туғиш таътилидан олдин ёки ундан кейин ёхуд болани парваришлаш таътилидан кейин берилади.

3. Меҳнат Кодексининг 234-моддасига биноан аёл ўз хоҳишига кўра, болани парваришлаш таътили даврида тўлиқ бўлмаган иш вақти тартибида ёки иш берувчи билан келишиб уйда ишлаши мумкин. Бунда унинг нафақа олиш ҳуқуқи сақланиб қолинади. Меҳнат Кодексининг 119-моддасида белгиланишича, тўлиқсиз иш вақти шарти билан ишлаш ходимнинг йиллик асосий меҳнат таътилининг муддатини, меҳнат стажини ҳисоблашни ҳамда бошқа меҳнат ҳуқуқларини бирон бир тарзда чеклашга асос бўлмайди.

«ИШОНЧ» ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНАСИ

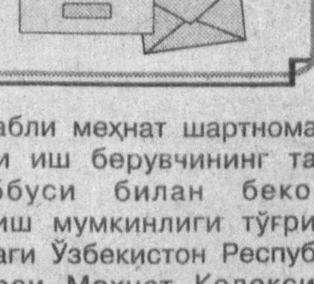

Саволингизга ҳуқуқшунос Карим Мухторов жавоб беради

САВОЛ: Технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқариши муносабати билан ходимни иш берувчининг ташаббуси билан вазифасидан озод қилишда амалдаги қонуннинг қандай талаблари бажарилиши зарур?

Баҳодир МУХТОРОВ,
Шаҳрихон туман марказий касалхонаси касаба уюшма қўмитаси раиси

ЖАВОБ: Ходимларни уларнинг сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқарганлиги сабабли меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиш мумкинлиги тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 100-модда, 2-қисми I-бандида кўрсатиб ўтилган.

Меҳнат шартномасини бекор қилишнинг қонунийлигини таъминлаш учун тегишли асосларга тўлиқ риоя қилинганлигини билиш зарур. Шуни алоҳида кўрсатиб ўтиш зарурки, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусияти ўзгариши муносабати билан меҳнат шартномасини бекор қилишдан олдин иш берувчи фақат қонунларда назарда тутилган кафолатларнигина эмас, балки жамоа келишуви, жамоа шартномаси ёхуд ходим билан тузилган меҳнат шартномаси мазмунига киритилган кафолатларни ҳам эътиборга олиши шарт.

Ходимлар сони (штати)нинг қисқарганлигига янги тасдиқланган штатлар жадвали уни исботловчи ҳужжат бўлиб ҳисобланади. Меҳнат низоси келиб чиққанда иш берувчи меҳнат шартномасини ушбу асосда бекор қилинишини айни қонунда назарда тутилган талабларга биноан асослаб бериши шарт.

Шуни ёдда тутиш зарурки, ходим эмас, балки штат (лавозим) қисқаради. Шунинг учун ходимлар сони (штати)ни қисқартириш тўғрисидаги ҳужжатда ходимнинг исми, шарифи кўрсатилмайди. Агар бир лавозимда бир нечта ходим ишласа, ишда қолдиришда имтиёзли ҳуқуққа эга бўлган ходимлар Меҳнат Кодексининг 103-моддаси талаблари бўйича аниқланади.

Маълум сабабларга кўра, бирон-бир ходимдан қутилиш мақсадида ёки ходимлар сони (штати)нинг қисқариши унга тааллуқли бўлмаган ходимни Меҳнат Кодексининг 100-моддаси, 2-қисми I-банди билан вазифасидан озод қилинишига йўл қўйилмайди.

Иш берувчи штат қисқаришига тушган ходимни иш билан таъминлаш чораларини кўради. Шунинг учун муассасада тегишли тоифадаги ходимларнинг бўш иш ўринлари бўлган ҳолатда штат ўзгариши шундай мансабларда ишлаб турган ходимлар билан меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳисобига эмас, балки бўш ўринларни қисқартириш йўли билан амалга оширилади.

Ходим кўрсатиб ўтилган асосда ўз вазифасидан озод қилинишидан аввал унинг мутахассислиги ва малакаси бўйича агар бундай иш бўлмаса, муассасадаги бўш ўрин бўлган бошқа иш унга таклиф қилиниши керак. Ходим бўш ўринларга ишга ўтишдан бош тортса, уч киши иштирокида бу ҳақда далолатнома тузилади. Муассасада бўш ўринлар бўлмаса, иш берувчи томонидан ходимнинг бошқа муассасага ишга жойлашиши ва малакасини оширишига кўмаклашиши ҳам мумкин.

Меҳнат Кодексининг 102-моддаси талабларига мувофиқ ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқарганлиги муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинишида камида икки ой олдин ёзма равишда имзо чектириб иш берувчи меҳнат шартномасини бекор қилиш нияти ҳақида ходимни огоҳлантириши шарт. Ходим билан иш берувчи ўртасидаги келишувга мувофиқ бу огоҳлантириш муддати пуллик компенсация билан ҳам алмаштирилиши мумкин. Икки ойлик огоҳлантириш муддати давомида ходимга бошқа иш қидириш учун ҳафтада камида бир кун иш ҳақи сақланган ҳолда ишга чиқмаслик ҳуқуқи берилади. Бу ҳафтада бериладиган бир кун иш берувчи томонидан буйруқ билан белгиланади. Иш берувчи, шунингдек, камида икки ой олдин ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдори кўрсатилган ҳолда бўлажак ишдан озод қилиш тўғрисидаги маълумотни маҳаллий меҳнат органига ҳам ёзма равишда тақдим қилиши шарт.

Меҳнат Кодексининг 101-моддасида меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан (МК 100-модда, II-қисм, I-банди ҳам киради) бекор қилишга, башарти жамоа келишуви ёки жамоа шартномасида касаба уюшма қўмитасининг олдиндан розилигини олиш назарда тутилган бўлса, бундай розилик олинмай туриб меҳнат шартномасининг бекор қилинишига йўл қўйилмаслиги кўрсатиб ўтилган.

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси ўртасида 2004 йилнинг 28-май ойи куни жамоа келишуви қабул қилинган бўлиб, бу республикадаги барча Соғлиқни сақлаш муассасаларига тегишлидир. Унда иш берувчининг ташаббуси билан ходим вазифасидан озод қилинишидан олдин албатта касаба уюшма қўмитасининг розилиги олиниши зарурлиги кўрсатиб ўтилган. Шунга асосан иш берувчи касаба уюшма қўмитасига ходим билан тузилган меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик беришни сўраб, хат билан мурожаат қилиши керак бўлади. Хатда барча асослар кўрсатилиши зарур.

Касаба уюшма қўмитаси иш берувчининг хати бўйича ўзининг қарорини қабул қилишда Меҳнат Кодекси ва Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига бирлашган касаба уюшмаларининг Устави талабларини тўлиқ бажариши шарт. Уларга мувофиқ касаба уюшма қўмитаси ўн кун муддат ичида ўзининг розилик берганлиги ёки розилик бермаганлиги тўғрисида қарор чиқариши лозим. Қарорни қабул қилишда қўмита йиғилиши аъзоларининг эллик фоиздан кам бўлмаган қисми қатнашиши ва кўпчилик овоз билан қабул қилиниши даркор. Агар ушбу талаблар бажарилмаса касаба уюшма қўмитаси қабул қилган қарор ҳеч қандай ҳуқуқий кучга эга бўлмайди. Бундан ташқари, касаба уюшма қўмитаси йиғилишида иш берувчи ёки унинг ўринбосари қатнашиши шарт. Чунки иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бериш масаласи кўрилмоқда. Иш берувчи ёки унинг ўринбосари қўмита йиғилишида биринчилардан бўлиб сўзга чиқишлари ва ўз илтимосларини айтиши керак.

Қўмита йиғилишида ходимлар сони (штати) қисқариши муносабати билан вазифасидан озод қилинмоқчи бўлган ходим ҳам иштирок этади ва унга сўз берилади. Касаба уюшма қўмитаси аъзолари фақат кун тартибидаги масала бўйича (ходимни ўз меҳнат вазифасини бажармаслиги, ички меҳнат тартиби қоидаларига риоя қилмаслиги ва бошқалар бу ерда ўринли эмас) ўз фикрларини билдирадилар ва қарор қабул қилинади. Қарорда Меҳнат Кодексининг тегишли бандлари ва бошқа меъёрий ҳужжатлар асос қилиб кўрсатилиши зарур.

Касаба уюшма қўмитаси ходимни вазифасидан озод қилинишига розилик беришдан олдин иш берувчи томонидан қонун талаблари бажарилган ёки бажарилмаганлигини ўрганиб чиқиши керак. Масалан, кўрсатиб ўтилган асос бўйича ҳомиладор ёки уч ёшгача боласи бор аёл вазифасидан озод қилинаётган бўлса, касаба уюшма қўмитаси Меҳнат Кодексининг 237-моддасига асосланиб ўз розилигини бермайди.

Иш берувчи касаба уюшма қўмитасининг розилигини олгандан кейингина ходимни вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги буйруққа имзо чекади. Буйруқда Меҳнат Кодексининг 109-моддасига асосан ходимга ўртача ойлик иш ҳақидан кам бўлмаган ишдан бўшатиш нафақаси ҳамда фойдаланилмаган барча йиллик асосий ва қўшимча таътиллар учун пуллик компенсация тўланиши кўрсатилади. Шунингдек, ходимга ўн кун муддат ичида маҳаллий меҳнат органида иш қидираётган шахс сифатида рўйхатдан ўтиши тушунтирилади.

Меҳнат Кодексининг 67-моддасига мувофиқ вазифасидан озод қилинган ходим ишга жойлаша олмаса, иккинчи ой учун ҳам унга ишдан бўшатиш нафақаси тўланади. У маҳаллий меҳнат органидан берилган маълумотномани топширгандан сўнг унга учинчи ой учун ҳам ишдан бўшатиш нафақаси тўланади.

Шахс ишдан бўшатиш нафақасини олиш вақтида меҳнат дафтарчасини ҳамда паспортини кўрсатиши зарур.

Меҳнат шартномаси ғайриқонуний равишда бекор қилинган ҳолларда, Меҳнат Кодексининг 111-, 269-, 270- ва 275-моддаларига мурожаат қилишга тўғри келади. Иш берувчи ўзи, суд ёки бошқа ваколатли орган томонидан ходимни аввалги ишига тиклаш ва унинг мажбуран бекор юрган даври учун (бир йилдан кўп бўлмаган муддатга) ҳақ тўлаш масаласи ҳал қилиниши зарур.

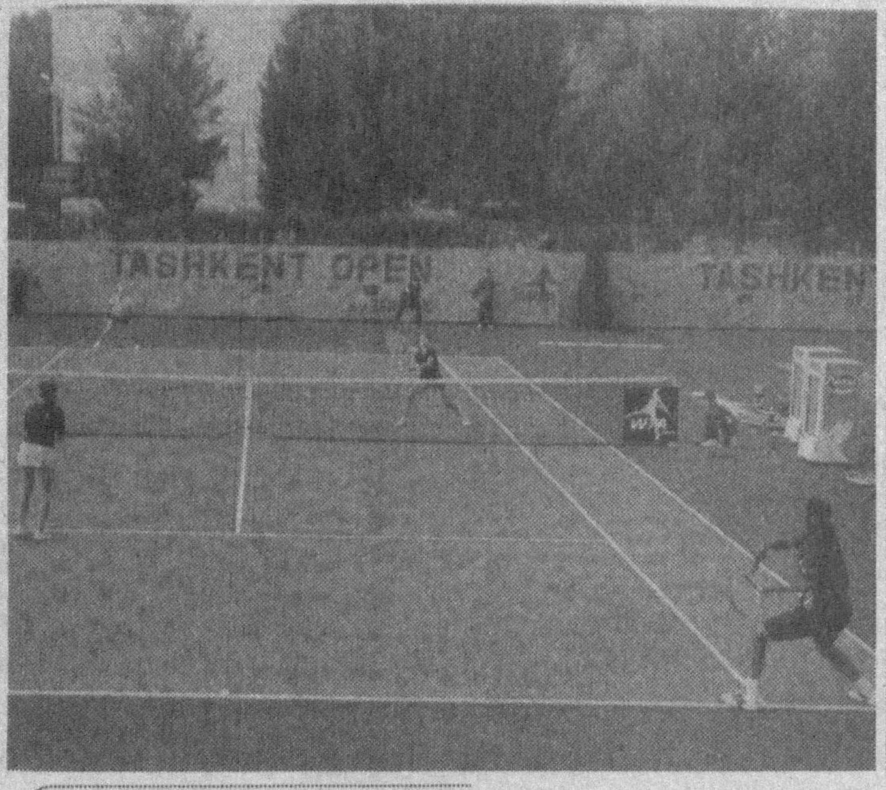

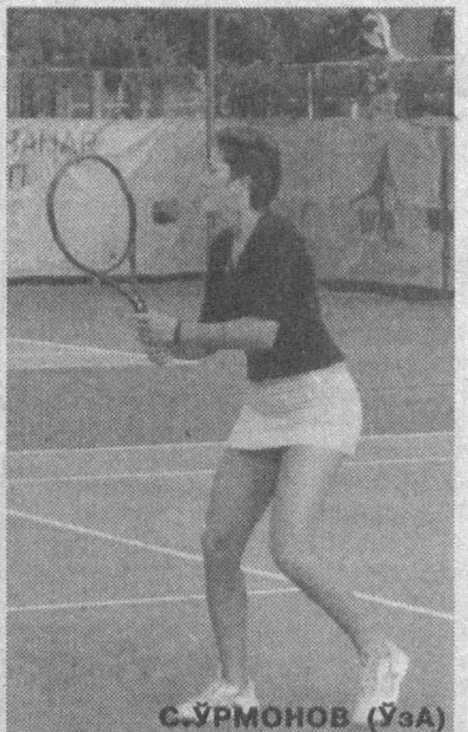

С.ЎРМОНОВ (ЎзА) олган суратлар

Болалар спорти

Жисмоний баркамоллик кишини маънавий етуклик сари ундайди. Айниқса, ёш авлоднинг ҳар томонлама соғлом бўлиб вояга етишида спортнинг аҳамияти беқиёс. Шунинг учун ҳам мамлакатимизда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга катта эътибор қаратилмоқда. Хусусан, кейинги йилларда болалар спортини тараққий эттириш борасида амалга оширилаётган кенг кўламли ишлар таҳсинга сазовордир.

МУҲИМИ ИНТИЛИШ, ИШТИЁҚ

Қарши туман халқ таълими бўлими тасарруфидаги Болалар ва ўсмирлар спорт мактабида 300 нафардан ортиқ ўғил-қиз белбоғли ва миллий кураш, қўл тўпи, волейбол, футбол каби спорт турлари билан шуғулланади. Уларга ўз ишининг фидойиси бўлган ўн бир нафар тажрибали мураббийлар устозлик қилишмоқда. Айниқса, Бахтиёр Мейлиев, Юсуф Қодиров, Соҳиб Эшмуродов, Даврон Хусановлар каби мураббийлар бошқаларга ўрнак бўлишяпти.

Ёш спортчилар гуруҳларга бўлинган ҳолда миллий кураш сирларини ўрганишяпти. Машғулотлар 11-ўрта мактаб ҳамда 7-болалар боғчаси спорт майдонларида олиб борилмоқда. 1-мактаб спорт залида ўтказилаётган волейбол машғулотларида эса 32 нафар бола қатнашмоқда. Қувонарлиси, уларнинг 16 нафарини қизлар ташкил этади. Шунингдек, қўл тўпи бўйича мураббий Бахтиёр Мейлиев шогирдларининг ҳам тенг ярми қиз болалардир. Негаки, ушбу спорт турига қизиқиш катта. Таъкидлаш ўринлики, қўл тўпи тўгараги қатнашчилари тобора ўз маҳоратларини ошириб боришмоқда.

- Спорт мактабимизда янги ўқув йилидан бошлаб футбол гуруҳлари очилди, - дейди БЎСМ директори Анвар Ўринов. - Чунки футбол энг оммавий спорт тури. Туманимизда ҳам унга қизиқувчи болалар, ёшлар жуда кўплаб топилади. Шуни ҳисобга олиб 8 та гуруҳ фаолиятини йўлга қўйдик. Ҳозирги вақтда ушбу гуруҳларга 82 нафар иқтидорли ёшларни жалб қилдик. Муҳими, шогирдларимизда интилиш, иштиёқ кучли. Уларнинг келгусида таниқли футболчилар бўлиб етишишига ишончимиз комил.

Дарҳақиқат, БЎСМ тарбияланувчилари орасида келажакда Ватанимиз шарафини халқаро майдонларда муносиб ҳимоя қила оладиган умидли ёш спортчилар талайгина. Улар ҳозирданоқ туман, вилоят ва республика миқёсидаги беллашувларда фаол иштирок этиб, тажриба орттиришаяпти. Шу билан бирга ўқувчиларнинг маҳорат пиллапояларидан дадил одимлашларида тақвим асосида доимий равишда ташкил қилиб келинаётган мактаб ички мусобақалари ҳам муҳим аҳамият касб этаётир. Айтганча, туман халқ таълими бўлими БЎСМ моддий-техника базасини кучайтириш мақсадида бир қатор ишларни амалга оширмоқда. Жумладан, яқинда туман ХТБ томонидан спорт мактабига тўплар, кураш ва футбол кийимлари олиб берилди.

Мансур ЮНУСОВ

Теннис

Сўнгги йилларда мамлакатимиз пойтахти теннис бўйича кўплаб халқаро мусобақалар мезбонлик қилмоқда. Тошкент теннис маркази кортларида яқинда ниҳоясига етган Осиё чемпионати баҳсларининг шукуҳи кетмасдан туриб, яна бир халқаро мусобақага старт берилди.

КАШФИЁТЛАР ТУРНИРИ

номини олган «Тошкент опен-2004» мусобақалари бошланди

Президентимиз ташаббуси билан 1996 йилдан буён ўтказиб келинаётган «Тошкент опен» халқаро аёллар турнири аввалига «Челленжер» таснифига киритилганди. 1999-йилга келиб мусобақа WTA (Халқаро аёллар теннис ассоциацияси) ўйинлари таснифидан жой олди. Турнирнинг нуфузи йил сайин ошиб борди, қатнашчилар сони ҳам, давлатлар географияси ҳам кенгайди.

- Мамлакатингизда теннис тадбирларини ўтказиш учун қулай шароитлар яратилган. Нафақат Тошкентда, балки бошқа ҳудудларда, айниқса Самарқанд ва Бухоро шаҳарларида ажойиб теннис кортлари мавжудлигини яхши биламан,- дейди турнир директори жаноб С. Утрапати. - Ушбу мусобақа қатнашчилари сонининг ошиши айниқса, юртингиздан ёш теннисчиларнинг кўплаб иштирок этиши бизни бениҳоя қувонтиради. Келгуси йилда турнир нуфузини ҳамда мукофот жамғармасини ошириб, WTA таснифидаги учинчи даражали турнирга ўтказишни режалаштиргаммиз.

Бу йилги мусобақаларда 19 мамлакатдан теннис усталари иштирок этмоқда. Теннис юлдузларини кашф этувчи турнир кўплаб ракетка усталарига пиллапоя вазифасини ўтаган. Биргина мисол, ҳамюртимиз Ирода Тўлаганова дастлабки ғалабасини 2000 йилда айни шу турнирда қўлга киритган эди. У шундан сўнг кўплаб халқаро турнирларда зафар қучиб, жаҳон теннис таснифида 16-ўрингача кўтарилди. Дарвоқе, жароҳати туфайли узоқ вақт кортга туша олмаган Ирода бу галги турнирда юртимиз шарафини ҳимоя қилади. У турнирда биринчи рақам остида иштирок этаётган франциялик Марион Бартолига қарши кортга тушади.

Ўтган йилги турнирда омадсиз иштирок этган Оқгул Омонмуродова бу сафар бахт кулгандек бўлди. Сабаби у турнирга кела олмаган Курхачкова ўрнига мусобақаларда қатнашиш имконини қўлга киритди. Қуръа натижаларига кўра унинг рақиби франциялик Вирджиния Рассано бўлади.

Кеча турнирнинг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди.

Абдулҳай ЮНУСОВ,
«Ишонч» мухбири

ТАЛАБАЛАР

зерикиш нималигини билишмайди

Сурхон воҳасида бугун барча пахтакорларга кўмак бериш учун ҳашарга чиққан Термиз педагогика коллежининг 665 нафар талабаси Шеробод туманининг Н.Муродов номли ва «Дўстлик» ширкат хўжаликлари далаларида пахта теришиб, улкан хирмонга ўз улушларини қўшмоқдалар. Фотима Холмуродова, Роҳила Собирова, Зуҳра Бекмуродова, Қаҳрамон Хўжамқулов, Фахриддин Муродов, Дилфуза Маматмурова, Холида Эшбекова, Флорида Ёрова, Маҳкамтош Турсунова каби илғор теримчи талабалар ҳар куни 90-100 килограммдан пахта териб, сабоқдошларига намуна бўлишмоқда.

–Ҳашарга келганимизга бир ҳафтадан ошди. Хўжаликлар раҳбарлари бизга яхши шароит яратиб беришди. Талабаларимиз жойлашган биноларда барча жиҳозлар ўрнатилган. Ҳар куни тоза ичимлик суви махсус идишларда келтирилади. Уч маҳал иссиқ овқат берилмоқда. Пахта даласининг бошида тиббий ходим биркитилган. Дори-дармонлар хўжалик ҳисобидан таъминланган. Энг муҳими, талабага ҳар беш кунда терган пахтаси учун нақд пул тўланмоқда, – дейди коллеж касаба уюшма қўмитаси раиси Болта Қултўраев.

Ушбу терим мавсумида пахтакорларга ёрдам бериш учун 7 та касб-ҳунар коллежидан 3251 нафар талаба ҳашарга келган. Уларнинг барчасига қулай шароитларга эга кенг, ёруғ хоналардан жой ҳозирлаб берилган. Йигит-қизлар радио, телевизор, вақтли матбуот нашрлари орқали кундалик янгиликлардан хабардор бўлиб боришяпти. Ҳар беш кунлик илғорларига совға ва пул мукофотлари берилмоқда. Туман маданият ва спорт ишлари бўлими қошидаги «Чаман» гуруҳи хонандалари ўз куй-қўшиқлари билан ҳашарчилар кўнглига завқ улашишмоқда.

Рустам ДАВЛАТ,
«Ишонч» мухбири

ЯПОНЧА ЧОЙХЎРЛИК МАРОСИМИ

Мамлакатимизда давом этаётган Япония маданияти кунлари қатнашчиларидан бир гуруҳи Фарғона шаҳрига ташриф буюрди. Улар Фарғона Давлат университетида бўлиб, талабалар ҳаёти билан танишди.

Мазкур университетда Япония маданияти маркази фаолият кўрсатиб келмоқда. Ҳозир 80 нафар талаба япон тили, маданияти ва тарихини ўрганмоқда. Кунчиқар юртдан келган мутахассислар уларга устозлик қилмоқда.

Университетда икебана (гулдаста ясаш) ва оригами (қоғоздан шакллар ясаш) санъатлари намойиш этилди. Машғулотларни Икебана маркази мутахассиси Мидори Ямада хоним ва Япония-Ўзбекистон маданияти маркази ходимаси Шёко Фукуда хоним ўтказди. Меҳмонлар намойиш этган японча чойхўрлик маросими ҳам талабаларда катта таассурот қолдирди.

Орамиздаги одамлар

«Ҳунарманд Насиба» цехи иш бошлаган дастлабки кунданоқ харидорини топди. Чеварлар қўлида сайқал топаётган сўзанаю зардўзи кийим-кечаклар, шарқона дид билан тикилаётгн либослар ва дарпардалар барчага манзур бўлаётир. Момоларимиз анъаналарини давом эттириб тайёрланаётган кийим-кечаклар халқимизнинг яхши кунларига, тўй-томошаларига хизмат қилмоқда.

ҲУНАРИ ЭЛГА МАНЗУР

Кориз қишлоғининг бир чеккасидаги пешайвонли уйда улғайган очиқ кўнгилли, истараси иссиқ ва серғайрат Насибанинг қайсидир фазилати дугоналарига, ўқувчи қизлар, ҳатто қишлоқ келинларига маъқул келса керакки, уларнинг қадами бу ердан узилмайди. Келиб-кетувчилар орасида «Насибага битта сўзана тиктириб олсам», «Унинг ҳунарларини ўргансак» дегувчилар оз эмас.

Қўли гул тикувчи Насиба ота-онасининг ўртанча фарзанди. У ҳар гал барвақт уйғониб, уй юмушларини саранжом-саришталар, кейин хонасига ўтиб сўзананинг тайёр қисмини бир-бир кўздан ўтказарди. Шу орада дугоналар унинг атрофини ўраб олишарди. Аста-секин матода зангори осмон, унда товланаётган қуёш акси, етти хил рангдаги камалак ўз ифодасини топа бошлайди. Дугоналарнинг нозик бармоқлари ипак иплар узра эпчил ҳаракатланар, бўлғуси сўзанага гўё улар эртанги кун орзу-ўйлари ва шодликларини қўшиб тикишарди.

Кундалик газеталарда ҳунарманд тадбиркорлар ҳақидаги мақолаларга кўзи тушиб, кичик тикувчилик цехи очиш, унга ёшларни жалб этиш ва ҳунар ўргатиш истаги қалбида ниш урди. Тақдир тақозоси билан туман марказига турмушга чиққач, унинг бу истаги рўёбга чиқди. Оиладагилари билан бамаслаҳат иш юритиб хусусий каштачилик ва зардўзлик цехини ишга туширди. Кичик цех учун зарур дастгоҳ, тикув машиналари ва хомашё тўплаш ўз-ўзидан бўлмади, албатта. Елиб-югуришлари ва тиниб-тинчимаслиги самарасини кўрсатди. Кундан кунга цех саҳни, сўзана, келин-куёв либослари, дарпардалар, бешик жилди каби миллий ҳунармандчилик буюмлари билан тўлиб борди. Тикувчилик ва зардўзлик билан шуғулланувчилар сафи тобора кенгайди.

Тадбиркор ҳунарманд шогирд танлашга алоҳида аҳамият бериб келади. У асосан ижтимоий жиҳатдан кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари бошини силаб келяпти.

– Ҳунарли киши хор бўлмайди, – дейди устоз доимо шогирдларига.– Ўз касбингни эъзозласанг, севиб ардоқласанг рўзғоринг бут, турмушинг фаровон бўлади. Эл олдида ҳурматинг ошади.

Моҳир тикувчи Насиба Илёсова мана беш йилдирки «Ҳунарманд Насиба» кичик цехига етакчилик қилиб, халқимизнинг миллий қадриятларини улуғлаб келяпти. Ҳозиргача унинг ёрдамида юзга яқин ёшлар ҳунарли бўлишди. Ҳозирда 12 нафар ёш цехда фаолият кўрсатяпти. Шоҳсанам Ҳаққулова, Озода Исоқова, Умида Имомова, каби кўлигул тикувчилар сўзана, деворкашта, гулкўрпа, ойнахалта каби либосларни дид билан тикишиб момоларининг анъаналарини давом эттиришмоқда.

Ғаллаорол туман «Бахт» маҳалласидаги кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари ва боқувчисини йўқотган, меҳр-мурувватга муҳтож қариялар ўз касбининг устаси Н. Илёсова томонидан қатор йиллардан бери моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилиб келинмоқда. Меҳр ва мурувват йилида 12 нафар ногироннинг ҳар бирига ўн минг сўмлик кийим-бош совға қилинди. Маҳалладаги Нодирабегим номли 78-ўрта мактаб ҳамда «Наврўз» болалар боғчасининг таъмирлаш ишларига бош-қош бўлиб келди. Ўз жамғармаси ҳисобидан битта синф хонасини сифатли таъмирлаб берди.

Саховатпеша тадбиркор Н.Илёсова ўз маҳсулотлари билан туман ва вилоят миқёсидаги кўрик-танловларда фаол иштирок этиб, келади. «Ташаббус – 2004» кўрик-танловининг вилоят босқичида меҳнати муносиб тақдирланиб, иккинчи ўринни эгаллаб, диплом билан қайтди. Мустақиллигимизнинг 13 йиллиги байрами муносабати билан Президентимиз Фармонига мувофиқ «Шуҳрат» медали билан тақдирланди.

Қисқаси, ҳунармандчилигимизнинг ноёб усулларини элга манзур этаётган тадбиркор тикувчи Н.Илёсова ва унинг зардўз қизлари ўз фаолиятларини янада кенгайтириб, қўшимча цехлар барпо этиб келгусида иш ўринларини икки баробарга кўпайтириш учун астойдил меҳнат қилишяпти.

А.САИДОВ,
Жиззах вилояти

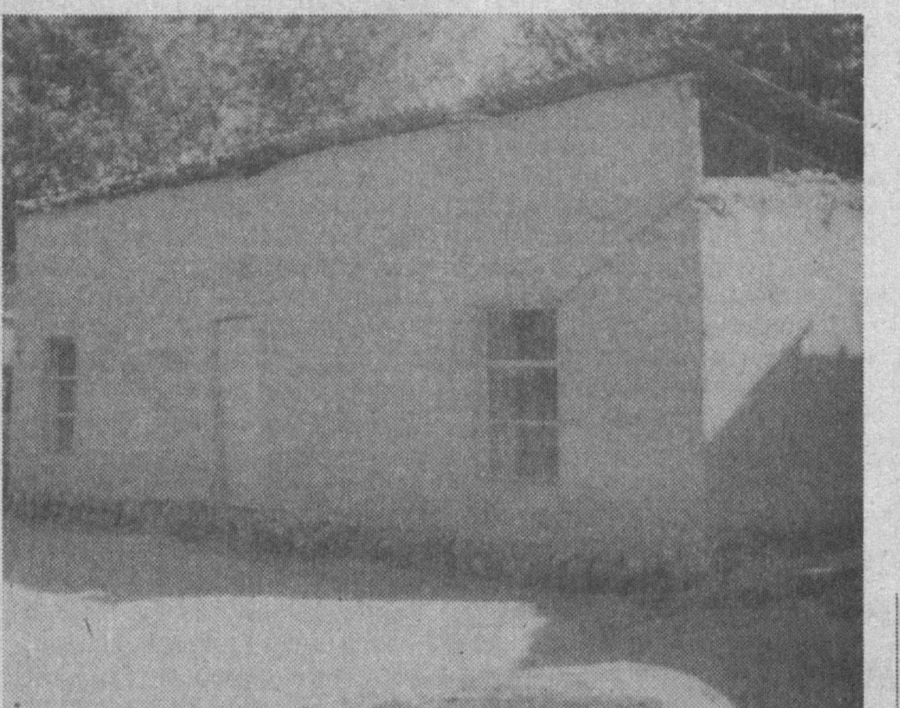

Дўст ачитиб гапиради

АВАРИЯ ҲОЛАТИДАГИ МАКТАБ

Ургут нафақат Самарқанд вилоятида, балки республикамизда ҳам ўзига хос удумлари-ю, одамларининг ишбилармонлиги билан танилган гўша. Бу ерда, айниқса, мустақиллик йилларида қурилиш, савдо, маданият соҳаларида катта ўзгаришлар бўлди. Лекин, ечимини кутаётган муаммолар ҳам йўқ эмас.

Туманда «Таълим тўғрисида»ги Қонун, «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури» асосида амалга оширилаётган ишлар билан яқиндан танишиш мақсадида халқ таълими бўлимида бўлдик. 360 мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилаётган туманда 130 та мактаб бўлиб, уларда 100 минг нафардан ортиқ бола таълим олади. Ўқувчиларга 5,5 мингдан ортиқ муаллимлар фан сирларини ўргатмоқдалар. Туман халқ таълими бўлими мудирининг ўринбосари Мустафо Файзиевнинг таъкидлашича, илм масканларининг 86 таси мослаштирилган биноларда жойлашган бўлса, капитал таъмирланиши лозим бўлган 33 та, жорий таъмирланиш кўзда тутилган 34 та мактаблар мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2004 - 2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий Дастури тўғрисида»ги Фармони ижросини таъминлаш мақсадида тумандаги мактаблар ҳолати махсус комиссия томонидан ўрганиб чиқилди. Шунга кўра Улуғбек номли ширкат хўжалигининг «Қинғир» қишлоғида жойлашган 52-мактаб ўқувчиларига қулай шароит яратиш мақсадида хўжаликнинг маъмурий биноси ажратилиб, таъмирлангандан сўнг ўқувчилар машғулот олиб боришлари назарда тутилганди. Биз мактаб директори ўринбосари Иброҳим Умаров ҳамроҳлигида бу ердаги жараён билан танишдик. Бундан 40 йил илгари қурилган ушбу мактаб ҳозирги кун талабларига жавоб бера олмаяпти. 866 нафар бола таълим-тарбия олаётган илм масканида 15 та синфхона бўлиб, дарс икки сменада олиб борилмоқда.

Ҳадемай қишли-қировли кунлар бошланади. Синов мавсумига тайёргарлик кўриш, кўмир заҳиралари билан таъминлашда ҳам бир қатор камчиликлар бор.

- Қиш мавсумини кўнгилдагидек ўтказиш учун 22 тонна кўмир зарур бўлсада, келтирилган ёнилғи анча кам, - дейди Иброҳим Умаров. - Кўмир билан иситиладиган печкаларнинг кўплари ишдан чиққан.

Биз Рустам Аҳмедов раҳбарлик қилаётган бошланғич синф ўқувчилари билан суҳбатлашганимизда ўқувчиларнинг аксарияти асосан «Вағашти» ва «Қинғир» қишлоқларидан қатнашаркан. Ўқувчилар яшайдиган қишлоқлар билан мактаб оралиғи салкам 4 километр. Табиийки, болалар йўл учун бир соатдан ортиқ вақтларини ўтказадилар. Устига-устак бир амаллаб мактабга етиб келган ўқувчилар танаффус пайтида ичимлик суви излашга мажбур бўладилар. Негаки, мактабда ва унинг яқин атрофида ичимлик суви муаммоси ҳалигача бартараф қилинмаган.

Ўқувчиларнинг таъкидлашича, ичимлик сувини уйларидан идишларга солиб олиб келишар экан. Ёзда чанг, қишда тизза бўйи лой бўлган мактаб ҳовлисидаги «ўйингоҳ» (агар уни ўйингоҳ деб аташ мумкин бўлса)да болалар жисмоний тарбия фанларини ўтишмоқда.

- Мактабга етиб келгунча йўл юриб чарчаймиз, - дейди бошланғич синф ўқувчилари Раҳматжон Мамадалиев, Аҳлиддин Амруллаев, Соат Раҳматовлар. - Мактабда шароитнинг йўқлигидан баттар кўнглимиз ғаш бўлади. Биз ҳам бошқалар сингари кенг ва ёруғ, барча шароитлари мавжуд бўлган синфхоналарда ўқишни орзу қиламиз.

«Ўқитувчилар хонаси»да бўлиб, ҳайратдан ёқа ушладик. Сабаби, бу ерда ҳамон «қўлбола» усулдаги стол-стулдан фойдаланишар экан. Ердан чанг кўтарилиб, кишини ноқулай аҳволга солиб қўяди. Шунингдек, синфхоналарда ҳам зарур жиҳозлар етишмайди.

Мактаб учун ажратилган Улуғбек номли ширкат хўжалигининг маъмурий биносида бўлганимизда, маблағ етишмаганлигидан таъмирлаш ишлари ниҳоясига етмай қолганлигини айтишди. Дераза ромларининг аксариятида ойна йўқ.

Беихтиёр хаёлимиздан бир фикр ўтди: ўқитувчи ва ўқувчилар учун қулай шарт-шароитлар яратилмаган мактабда қандай қилиб таълим жараёнларини юқори даражага кўтариш мумкин? Вилоят халқ таълими бошқармаси, таълим ва фан ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитаси, қолаверса, туман раҳбарлари бу саволга қандай жавоб беришаркин?

Шавкат СУЛТОН,
«Ишонч» мухбири

Менинг маҳаллам

Миллий турмуш тарзимиздан кенг ўрин эгаллаган маҳалланинг ижтимоий ҳаётдаги ўрни янада мустаҳкамланиб бормоқда. Зеро, маҳалла кишилар ўртасида бирдамлик ва ҳамжиҳатликни қарор топтирувчи муқаддас гўшадир.

КОМИЛЛИККА ИНТИЛАЁТГАН «КАМОЛОН»

Пойтахтимизнинг Шайхонтоҳур туманида жойлашган «Камолон» маҳалласида бу борада ибратли қадамлар ташланмоқда. «Камолон» Тошкентнинг энг қадимий ва тарихий маҳалласи ҳисобланиб, шаҳарнинг 12 дарвозасидан бири шу ерда бўлган. Унинг номи мукаммаллик, комиллик маъноларини англатади. Бу ерда халқимизга маълум ва машҳур Уста Ширин Муродов, Ҳабибий домла, Ортиқхўжа Имомхўжаев, Комилжон Жабборов, Саттор Ярашев каби сиймолар яшаб ўтишган. Маҳалла аҳли улар билан ҳақли равишда фахрланишади. Ҳозирда ҳудуддаги кўп қаватли уй ва ҳовлиларда 4000 нафардан зиёд аҳоли истиқомат қилмоқда. Улар орасида таниқли фан арбоблари, санъаткор ва спортчилар бор.

Аҳолига хизмат кўрсатиш учун 2 та чойхона, 3 та новвойхона, 2 та сартарошхона, кимёвий тозалаш шохобчаси ҳамда 5 та савдо дўкони фаолият юритмоқда. Улар билан ёрдамга муҳтож оилаларга моддий ёрдам кўрсатиб туриш бўйича шартномалар имзоланган. Шунингдек, маҳаллада бўлиб ўтадиган оммавий тадбирлардан улар четда туришмайди.

Маҳалла фуқаролар йиғини таркибида ободонлаштириш, хотин-қизлар билан ишлаш, тўй-ҳашамлар, нафақа тайинлаш, яраштирув, ёшлар билан ишлаш, савдо шохобчалари устидан назорат қилиш комиссиялари иш олиб бормоқда. Маҳалла фаоллари зиёли, меҳнаткаш, тажрибали, обрў-эътиборга эга бўлган турли касб-ҳунар эгаларидир. Улар халқнинг ғам-ташвиши, хурсандчилигига шерик бўлганлари ҳолда маҳалла равнақи учун хизмат қилмоқдалар. Айниқса, улардан Ҳусниддин Ҳошимов, Ўринбой Маҳкамов, Абдуманноп Ҳакимжонов, Ҳабибулло Саидовларнинг меҳнати мақтовга лойиқ.

Кишилар тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш борасида махсус режа ишлаб чиқилган, – дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Баҳтиёр Султонов. – Участка нозирлари, маҳалла фаоллари, посбонлар ва кўча бошлиқлари ҳамда ўқитувчи-педагоглар ушбу режа асосида тарбияси оғир болалар, турли оқимларга адашиб кириб қолганлар ва жазо муддатини ўтаб қайтганлар билан яқиндан шуғулланиб келмоқдалар. Албатта, бу борада ёшларни спортга жалб қилиш муҳим тарбиявий аҳамиятга эга. Маҳалламизда яқинда «Жаҳонгир ота» номли мини футбол стадиони қурилиб, фойдаланишга топширилди. Ўйингоҳда 11 ёшдан 15 ёшгача бўлган болалар ўртасида маҳаллалараро мини футбол мусобақалари ўтказилмоқда.

Маҳаллақўмнинг ниятлари улуғ. Яроқсиз йўлларга асфальт ётқизиш, қоронғу кўчаларни ёритиш, маҳалла ҳудудида барча шароитларга эга замонавий гузар қуришни режалаштирган.

Ш.РАҲИМОВ

ПОЙТАХТЛИКЛАР ПЕШҚАДАМ

Пойтахтимиздаги Марказий Ҳарбий спорт клуби стадионида футбол бўйича 13-14 ёшли ўсмирлар ўртасида «Футболимиз келажаги» Республика турнирининг финал босқичи якунланди.

Унда Бухоро, Наманган, Хоразм ҳамда Тошкент шаҳри жамоалари вакиллари ўзаро беллашди.

Тошкентлик ёш футболчилар бош совринга сазовор бўлди. Иккинчи ўрин наманганлик спортчиларга насиб этди. Хоразм ва Бухоро вилоятлари жамоалари эса учинчи ўринни эгаллади.

(ЎзА)

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ЎзКУФК котибияти мудири Шавкат Қодировга падари бузруквори

ЖУМАБОЙ отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади

ISHONCH

МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Зайниддин Рихсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Қудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78;
Хатлар бўлими 56-85-43;

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди - 22.45

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 035-рақам билан рўйхатга олинган.

IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт–матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41–уй.